

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL DE REDACȚIE:

GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel, București, D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de Drept din București,

C. SIPSOM, Profesor la Facultatea de Drept din București, ALEX. CERBAN, Dr. în Drept din Paris, Profesor Universitar

ALFRED JUVARA, Dr. în Drept din Paris, Avocat

IOSEF G. COHEN
AvocatTR. ALEXANDRESCU
Fost Prim-Presed. Trib.
AvocatI. GR. PERIȚEANU
AvocatP. VASILESCU
Dr. în Drept, AvocatAL. VELESCU
Dr. în Drept, AvocatC. STOIANOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticei Judiciare

Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LÉVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris.

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 400 lei
 „ Magistrați și Avocați fără supl. 200 „
 6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA

In lunile Iulie și August
 apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Ardei, 5 și Rahovei, 5
 Lângă Palatul Justiției
 — TELEFON 18/29 —

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, sau sosirea încașatorilor, și a bine voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat postal, direct la administrația ziarului „Curierul Judiciar“, București, Rahovei 5, notând pe cotorul mandatului „pentru abonamentul datorat partida No“.

SUMAR

- Considerațiuni asupra Tănuirei, de d-l avocat Osvald A. Toodeanu;
- Problema locuințelor și Oficiile de închiriere (conferință la Baroul Ilfov), de d-l avocat Vasile Toncescu.
- Din Procedura Civilă rusă: Dispozițiuni de cari trebuie a se ține seama cu ocazia reformei legislative, de d-l avocat F. Filipescu;

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de Casație s. II: Constantin Nădejde și alții cu C. Chiru. (Dacă partea vătămată prin delictul unui ofițer de poliție judiciară, în exercițiu funcțiuni, are acțiune directă înaintea Curții de Apel conf. art. 493, 106 pr. pen. ? Soluție negativă), cu o Notă de d-l E. C. Decusară;
- Curtea de Apel Buc. s. III: C. Ghirgiu cu V. Chirculescu, V. Râmnicănu și alții. (Elementele constitutive ale delictului de Denunțare calomnioasă. Art. 293 C. pen. rom., § 133 pen. prus., art. 373 pen. fr.), cu o Notă de d-l avocat I. Gr. Periteanu;
- Trib. Drohoi: Major G. Miculescu cu Eufrosina D. Ionescu (Transcrierea actului dotal constituie măsură de publicitate pentru garantarea terților față de incapacitatea femeii prin adoptarea regimului dotal. Dispozițiune de ordin publică, însă terți pot renunța de a invoca lipsa transcrierii. Dacă se poate opune terților posibilitatea cunoștinței dotalității pe altă cale afară de aceea a transcrierii ? Cum se interpretează clauzele contractului dotal ? Art. 703, 110 Pr. civ., 1247 C. civ., 7 al. 1 legea căsătoriilor militare), cu o Notă de d-l Profesor Alexandru Cerban.

Considerațiuni asupra Tănuirei

Comunicarea d-lui dr. G. Vrăbiescu, cu privire la modificarea tratamentului infracțiunii de tănuire în legislațiunea franceză (*Curierul Judiciar*, No. 8, din 26 Febr. 1922), prezintă o importanță deosebită.

Până în 1915, tănuirea la francezi constituia un act și o răspundere de complicitate posterioară, la o infracțiune dată. Se pedepsea dar, conform art. 59 cod. pen. fr., cu aceeași pedeapsă ca și faptul generator, cu două excepțiuni în favoarea

tănuitorului: 1. El nu incurgea nici într'un caz pedeapsa cu moarte, și 2. Deasemeni nici munca silnică pe viață, dacă n'a cunoscut circumstanțele agravante cari atrag această penalitate (*Vidal*, No. 435 pag. 597, ed. 1910).

La 1915 legiuitorul francez, pe temeiul așa numitei teorii a „delictului distinct“, face prin art. 460 cod. pen. fr. ca tănuirea din delict să fie pedepsită conform art. 401 cod. pen. fr., adică dela 1—5 ani închisoare corecțională, ca delict sui-generis.

Dar aceasta numai când faptul generator este un delict. De îndată ce faptul generator este o crimă, tănuirea urmează de aproape condițiunea juridică a acelui fapt, adică este pedepsită cu aceeași pedeapsă ca și faptul generator, cu distincțiunea numai că pedeapsa este cea prevăzută de lege: pentru crimă și circumstanțele ei, de care a avut cunoștință în timpul tănuirii, deci, nu suferă și alte circumstanțe agravante necunoscute tănuitorului, după cum se exprimă art. 461 cod. pen. fr. care menține beneficiul acordat de art. 63 al. 1 cod. pen. fr., pe care l'a abrogat.

Lăsând la o parte dificultatea de dovedire, în fapt, a circumstanțelor cunoscute în timpul tănuirii, și de arbitrariul la care poate da loc, inovațiunea franceză e minimă și nu e prea fericită.

Cu mult mai fericit a fost legiuitorul nostru din 1865, care a ținut seamă de criticile ce se aduceau sistemului codului francez, și inspirându-se din § 37 al cod. pen. germ., ca și de codul penal Stirbey din 1853, care distingea pe tănuitori de complici, a făcut din tănuire, determinată în elementele ei constitutive de art. 53 cod. pen., un delict special, sui-generis, de cea mai originală specie.

Elementele cerute de lege pentru constituirea și pedepsirea delictului de tănuire sunt următoarele:

1. Un delict sau o crimă preexistentă, deci generatoare, în urmarea căreia de ex.: a) s'au răpit bani ori lucruri (furt, tâlhărie, art. 306 și urm. cod. pen.); b) ori s'au sustras, deturnat bani, valori, etc. (abuz de încredere, art. 322 și 323 cod. pen.); c) ori s'au obținut remiteri de bani, valori sau lucruri (escrocherie, art. 332 și 334 cod. pen.);

2. Un fapt material de ascundere ori deținere a banilor, valorilor, ori lucrurilor, și

3. Reaua credință a tăinuitorului, sau mai exact conivența frauduloasă, adică conștiința provenienței ilicite a lucrului, în chiar momentul primirii lui (Vidal, No. 424, pag. 589, ed. 1910).

Iar al. 2 al art. 53, lărgeste sfera de aplicare a sancțiunii, declarând că: „sunt tăinuitori și acei care cu știință vor cumpăra, vor primi în schimb sau dar, vor lua ca să negustorească, să desfășoare ori să prefacă, ori vor primi drept plată sau zălog lucruri sau bani, provenite din crimă sau delict”. Prin urmare, elementul prim — al generațiunii, ca și cel ultim — al intențiunii, rămân nemodificate, și numai cel de al doilea element, al ascunderii, capătă o extindere de aplicațiune deosebită, pe temeiul altor moduri de aprehensiune, cum și al altor scopuri ale aprehensiunii lucrurilor, banilor, valorilor.

Ei bine, acestui fapt cu totul independent de calificarea infracțiunii generatoare, legea, prin art. 54 cod. pen., îi aplică pedeapsa închisoarei corecționale până la doi ani și, în acest mod, face din tănuire un delict special, sui-generis, distinct perfect de infracțiunea care i-a dat naștere.

Consecințele sistemului admis de codul nostru penal sunt multiple și fac ca delictul de tănuire, în dreptul nostru, să sufere un tratament radical altul decât în alte legislațiuni. Voi cita pe cele mai de căpetenie.

Corelațiune cauzală între faptul principal și delictul accesoriu de tănuire, există neapărat, însă numai într'atât, întrucât faptul principal suportă o calificare de crimă ori de delict, dar nici o specie de altă legătură. La francezi din contră, tănuirea e delict sui-generis când provine din delict, și e act de complicitate posterioară în materie de crimă. Prima consecință deci este că, în Dreptul nostru, delictul de tănuire este totdeauna un delict de sine stătător, un delict instantaneu și nu o infracțiune continuă, ca la francezi.

Dacă cele trei elemente constitutive ale delictului vor fi întrunite, în momentul aprehensiunii lucrului suspect, va exista un delict de tănuire, deci și sancțiunea respectivă. Dacă nu vor exista, nu va exista nici delictul de tănuire. Fiindcă faptul principal, fie el crimă, fie el delict, cel accesoriu tot delict de tănuire rămâne, și tot delictul punibil cu o închisoare până la doi ani, indiferent de valoarea lucrurilor tănuite. Așa că

dacă intențiunea culpabilă consistând din conștiința provenienței nu va exista în momentul aprehensiunii lucrului, ori când mai târziu primitorul lui, și în orice chip, ar afla despre proveniența sa, această descoperire tardivă nu retroactivează pentru a-l pune în delict și aceasta, pe de o parte, și între altele pentru o rațiune foarte simplă, fiindcă ar urma că lipsa de denunțare ar putea face ca în cursul unei prescripțiuni începute, aceasta să fie sistată și să se fixeze un nou punct de plecare sau moment al începerii prescripțiunii, ceea ce e contrariu tuturor principiilor în materie. Iar pe de altă parte, în legislațiunea noastră, abstențiunea dela denunțarea oricărei infracțiuni, nu constituie o infracțiune, ci, și numai în câteva cazuri speciale, o exonerare de răspundere (art. 50 al. I și II, partea finală, 92, 116 și 122 cod. pen.).

Și legiuitorul nostru a fost atât de bine inspirat sau atât de consequent cu ideile de bază care l'au călăuzit, încât oridecâteori se ocupă de câteva cazuri speciale de tănuire, cum e aceea a persoanelor (art. 89, 197, 216, 280 și 285 cod. pen.) sau de tănuirea actelor publice (art. 203—205 cod. pen.), arareori trece în fixarea pedepsei peste criteriile stabilite prin art. 54 și 55 cod. pen., și atunci agravarea pedepsei se produce numai din cauza calității infractorului (*intuitu personae*).

În vechiul sistem francez, și acum probabil că numai în caz de crimă, tănuirea fiind un fapt de complicitate posterioară, deci infracțiune continuă, conștiința provenienței ilicite a lucrului, fie la începutul, fie în cursul posesiunii, pune în culpă de tănuire pe posesor.

Dar nici la francezi și nici la noi, nu există imputare posibilă de tănuire, pentru imprudența, neglijența sau ușurința posesorului, din momentul achizițiunii lucrului.

Dacă fiecare achizitor de lucruri sau valori ar putea fi suspectat, fiindcă n'a fost destul de prevăzător ori de bănuitor în momentul dobândirii lucrurilor, ori fiecare ar trebui să fie un polițist ori un instructor, sau oficiile publice ar trebui să se transforme în oficine de verificarea provenienței valorilor și lucrurilor mobile și transacțiunile respective ar fi pătate, mai toate, dacă nu de un delict de calomnie ori de denunțare calomnioasă, dar în generalitatea cazurilor de o defăimare, sau de o jignire, ceea ce dacă nu le-ar face imposibile, le-ar stânjeni în toate cazurile. Ce ar mai deveni adagiul: „en fait de meubles possession vaut titre”?

Pe când însă francezii, chiar în 1915, s'au găsit tot sub influența tradițiunii lor de drept și a vechiului dicton: „*Receleur est pire que voleur*”, și au torturat formula delictului distinct, pentru a ajunge la reforma adoptată, legiuitorul nostru din 1865 a fost mult mai curajos și mai exact,

și din această cauză mult mai fericit, precum o spuneam mai sus.

Aci intervine însă un păcat al diferiților interpreți, cari, pentru a justifica unele concepții bizare ca și o sumă de abuzuri, neglijează existența ca și importanța deosebită a unui text din codul nostru penal.

De câte ori se arestează preventiv tăinuitorii, și de câte ori se prelungește arbitrar prevențiunea, autorii abuzului îl justifică cu formula: *dacă n'ar fi tăinuitori, n'ar fi infractori (tâlhari, e termenul generic).*

Justificarea e neserioasă, puerilă, inadmisibilă, dar mai presus de toate ilegală. Această formulă poate fi exactă pentru o anumită specie de tăinuitori, și anume pentru acei al căror scop e *tăinuirea unor anumite lucruri, valori, etc.* Dar dacă aceștia au pus la cale delictul sau crima, deși n'au avut în vedere decât scopul final care e tăinuirea, ei nu sunt tăinuitori, ci autori morali ai infracțiunii. Deasemeni acei care deși n'au participat direct la comiterea faptului principal generator, și care iarăși n'au avut în vedere de cât tăinuirea, dar vor fi avut: *„înțelegere ca să ascundă lucrurile ce vor proveni din infracțiune,”* și unii și alții, nu vor putea invoca tratamentul tăinuitorilor, recunoscând că tăinuirea a fost mobilul ca și obiectivul principal al actelor lor, fiindcă legea, prin art. 56 cod. pen., îi supune tratamentului complicilor...

Și după cum autorul principal al unui furt, de exemplu, nu poate fi pedepsit și pentru tăinuire, care e conținută în faptul principal, tot astfel complicii la faptul generator nu pot invoca beneficiul tăinuitorilor, oricâteori au o participare ca aceea prevăzută prin art. 56 cod. pen., care conține în ea o răspundere mai gravă decât cea a mobilului, desăvârșit printr-o operă pe care legea o consideră mai gravă.

Dar aproape n'am întâlnit în literatura noastră juridică aplicațiunea logică și foarte judicioasă a art. 56 cod. pen., care face ca legiuirea noastră penală din acest punct de vedere să fie cu totul superioară multor alte legislațiuni.

Ce bine ar fi dacă s'ar acorda mai multă atențiune ideilor sănătoase și cuminți conținute în legile noastre, și dacă nu s'ar tinde la confuziunea exercițiului diferitelor puteri în stat...

Desigur că s'ar interpreta legile mai exact și mai uman, poate s'ar și confectiona și legifera mai serios și mai trainic, și în tot cazul s'ar înfrâna multe abuzuri și arbitrării. Putem aspira măcar la atât de puțin? Imi fulgeră prin minte cuvântul Divinului Nemuritor: *„Crede, și credința ta te va mântui.”*

Nu pot deci să zic decât: Dă, Doamne!

Iasi,
5 Martie 1922

OSVALD A. TEODOREANU

Problema locuințelor și Oficiile de închiriere

Conferința d-lui avocat VASILE TONCESCU

la Baroul de Ilfov.

D-l avocat Vasile Toncescu a dezvoltat Sâmbătă 25 Februarie 1922, în sala Trib. Ilfov s. II Comercială, conferința sa, tratând despre «Problema locuințelor și Oficiile de închiriere».

Conferențiarul a arătat că criza locuințelor fiind o consecință a războiului, ea a atins toate statele beligerante; că în România criza este mai acută decât în celelalte state, deoarece la cauza generală s'au mai adăugat două cauze speciale nouă: exproprierea și mărirea regatului.

Prin expropriere, o mulțime de rurali au fost împinși la orașe; prin mărirea regatului, reprezentanții politici, culturali, economici și financiari ai unei populațiuni de circa 10.000.000 oameni, care înainte erau atrași către Budapesta, Viena, Moscova, Petrograd și Odesa vin și se stabilesc acum la București, Galați sau Brăila, centrele culturale, politice și economice, către care îi îndreaptă noile hotare.

Deși criza la noi este mai gravă pentru aceste cauze, totuși din punct de vedere legislativ nu s'a făcut aproape nimic.

Toate celelalte țări atinse de criză au o legislațiune specială impusă de împrejurări; la noi, în afară de cele câteva articole din legea pentru luarea de măsuri excepționale, referitoare la închirieri, făcute în 1916 — atunci când nici nu exista criză — nu avem nimic alt decât niște decrete-legi, care s'au mulțumit să prelungească contractele de închiriere.

Criza s'a agravat în România după 1918.

De atunci s'au schimbat șapte guverne, s'au dizolvat două parlamente, dar nu s'a găsit timp pentru a se face o lege specială de importanța crizei locuințelor.

Astăzi suntem în ajunul expirării contractelor de închiriere și nu știm care va fi regimul închirierilor după Sf. Gheorghe 1922.

Este foarte probabil că la începutul lui Aprilie, ca și în anul 1920, va veni o lege, sau poate un decret-lege, care se va mulțumi să prelungească contractele de închiriere.

Aceasta însă nu este o soluțiune, ci o simplă amânare a soluțiunii.

Chestiunea este de cea mai mare importanță; ea reclamă o deslegare urgentă, complexă și definitivă.

Conferențiarul arată apoi cari sunt părerile sale asupra soluțiunilor de dat problemei locuințelor.

Tendențele generale ce trebuie să urmărim — zice d sa — sunt în număr de trei:

1. Să se stabilească o stare de siguranță generală;
2. Să se realizeze cât mai multă dreptate, și
3. Să tindem către libertatea convențiunilor.

În linii mari, aceste tendințe ar putea fi realizate prin următoarele mijloace:

În primul rând trebuie prelungete prin lege contractele de închiriere — suntem prea în apropiere de data expirării prelungirii legale, pentru a ne putea gândi la o altă soluțiune.

Prelungirea ar putea fi de trei ani, astfel cum fusese prevăzută în proiectele de lege ale d-lor Mihail Antonescu și Stelian Popescu, foști miniștri.

Prelungirea să se acorde numai chiriașilor ce locuiau în localitate la 1 August 1916 și numai pentru casele construite înainte de 1916.

În primii doi ani și jumătate ai acestei prelungiri legale, adică dela 23 Aprilie 1922 până la 26 Octombrie 1924, chiriașii care doresc să mai stea în casă și după terminarea prelungirii legale, adică după 23 Apr. 1925 să se poată adresa Oficiilor de închiriere, cerând o nouă prelungire a contractelor.

Oficiile, sesizate cu asemenea cereri, vor cita pe proprietari și vor căuta să-i pună de acord cu chiriașii, stabilind astfel, dacă va fi posibil, o nouă închiriere consimțită de părți.

Nereușind această încercare, comisiunea oficiilor, după concluziunile părților, va judeca afacerea. Prin hotărîrea sa nu va putea respinge în totul cererea chiriașului, căruia în cel mai rău caz Oficiul va trebui să-i acorde o prelungire de încă un an de zile.

Cea mai mare prelungire pe care o va putea încuviința Oficiul, va fi de maximum trei ani de zile. Bine înțeles, va putea prelungi și pentru termene intermediare de $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$ ani; aceste termene variate pentru cari vor fi prelungite contractele prin Oficiile de închiriere, în practică va avea importanta consecință, că cu acest sistem prelungirea contractelor se va termina la epoce diferite și chiriașii care beneficiază de această prelungire nu vor fi siliți să recurgă la contracte liber consimțite, sau să se mute din casă cu toții la aceeași dată.

În actuala situațiune, când toate contractele prelungite expiră la același termen, cum este acum la 23 Aprilie 1922, criza se concentrează toată la o singură dată și desnodământul crizei, dacă nu s'ar acorda o nouă prelungire, ar însemna o adevărată tragedie socială.

În acordarea termenelor de prelungire, Oficiile de închiriere se vor conduce de situațiunile respective ale părților, de nevoia proprietarului de a se muta în casă și, *în special, de posibilitatea de construcțiune a chiriașului.*

Ca o consecință a acestui principiu, Statul, județele, comunele și societățile cu un capital de minimum cinci milioane nu vor putea beneficia de prelungirea acordată prin Oficiile de închiriere, căci pot să construiască și trebuie constrânse să construiască.

Chiriașii care, în termenul arătat mai sus, nu vor cere prelungirea prin Oficii, vor pierde acest drept, și proprietarii vor ști cu șase luni înainte că sunt liberi să-și închirieze casele.

După această a doua epocă a prelungirii contractelor prin Oficiile de închiriere, ar urma o a treia epocă, în care proprietarii vor avea o libertate relativă de a-și închiria casele, și anume, ei vor putea închiria numai acelor chiriași care se aflau în localitate la 1 August 1916, astfel că concurența se va restrânge numai între foștii chiriași cu contracte prelungite.

Această epocă va dura încă trei ani de zile și va începe nu dela o dată unică, ci pentru fiecare contract în parte dela data când încetează de a mai fi prelungit prin Oficiul de închiriere. În modul acesta și trecerea dela prelungirea prin Oficii la libertatea relativă și apoi tranziția la libertatea absolută se va face treptat, nu deodată pentru toate casele sau pentru toți chiriașii.

Toate aceste dispoziții generale, ca și cele de amănunt, ca: sporul chiriilor, etc., trebuie de acum reglementate pentru întreaga perioadă de tranziție și să se prevadă de asemenea data când se va intra în normal, pentru ca toată lumea să știe ce o așteaptă în viitor și inițiativele să nu mai fie stânjenite prin nesiguranța de astăzi.

Oficiile de închiriere, pentru a-și îndeplini rolul lor, trebuie cu totul reorganizate. Cu actuala lor organizațiune și cu comisiunea de judecată, compusă în majoritate din profani, Oficiile de închiriere nu mai au nici un prestigiu. Conferențiarul aprobă prevederile anteproiectului d-lui Antonescu, care alătură Oficiile pe lângă Judecătoriile de ocoale.

Față cu importanța litigiilor de închiriere, este contra ideii ca judecata să fie încredințată unui singur judecător și este de părere că sistemul comisiunei să fie păstrat, compunerea ei însă să fie cu totul modificată.

Justiția nu este bună decât atunci când este distribuită de oameni de specialitate; comisiunile oficiilor trebuiesc deci compuse numai din juriști.

Pe lângă judecătorul de ocol, care ar prezida comisiunea, s'ar mai putea adăoga un fost magistrat, azi pensionar, și un avocat desemnat de Cons. l. de disciplină, sau în lipsă de magistrat, doi avocați.

Oficiile de închiriere, în actuala lor organizare, au agravat criza locuințelor, căci ele constituiesc o piedică pentru închirieri. Astăzi, când majoritatea contractelor sunt prelungite de drept, rar se pot ivi cazuri, când unele case să devină libere și deci Oficiile să intre în rolul lor spre a le închiria.

Singurele închirieri posibile actualmente pe o scară mai mare sunt închirierile de disponibil. Oficiile de închiriere împiedică însă pe locator să-și aleagă pe locatar în mod liber și din această cauză dela înființarea oficiilor nu s'au mai făcut închirieri de disponibil. Este conform cu firea omenească ca din trei camere să se restrângă cineva în două, pentru ca pe a treia să o închirieze unele rude, unui prieten, unui cunoscut, unei persoane a cărei liniștită folosință este în măsură să o aprecieze. Dar nu este nimeni în stare să-și restrângă locuința pentru ca Oficiul de închiriere să-i impună și pe chiriaș și chirin.

În mod natural, soluțiunea crizei locuințelor va veni pe două căi: prin construcțiuni și prin încurajarea închirierilor.

În acest scop este necesar ca de îndată să se declare absolut liberă închirierea disponibilului, proprietarii și chiriașii fiind liberi să închirieze oricui și cu orice preț. O singură restricțiune este echitabilă: chiriașii cu contracte prelungite să fie obligați să împartă beneficiul cu proprietarul, căci acel beneficiu este produs nu numai de sacrificiul său, dar și de sacrificiul impus proprietarului prin prelungirea contractelor de închiriere.

Conferențiarul se ocupă apoi de activitatea Oficiilor de închiriere, astfel cum funcționează azi, potrivit legii lor organice.

Cu o statistică întocmită de Ministerul de Interne stabilește că dela 1 Septembrie până la 15 Decembrie 1921 s'au înființat 156 oficii, cari au făcut în total 2526 închirieri, adică fiecare oficiu 4 închirieri pe lună. Socotind cheltuiala zilnică a unui oficiu de 200 lei, ceea ce este puțin, revine că Oficiile au costat pe Stat 11.232.000 lei. Fiecare din cele 2526 închirieri — majoritatea de o cameră, două — a costat pe Stat câte 1500 lei.

Unele oficii s'au desființat neavând ce lucra.

Desigur, cele 2526 de închirieri s'ar fi făcut, în orice caz, chiar fără existența și intervențiunea oficiilor. Susținătorii oficiilor nu pot afirma contrariul, singurul lucru ce-l pot spune este că închirierile făcându-se prin oficiu, iar nu în deplină libertate, sunt mai bune. Dar când pentru a se face mai bine aceste puține închirieri, s'au împiedicat o mulțime de alte închirieri, cari fără oficii se făceau, și când pretinsa calitate a celor 2526 închirieri costă așa de scump, nimeni nu mai poate susține Oficiile de închiriere astfel cum sunt organizate azi.

Realitatea însă este și mai tristă, căci Oficiile, în alegerea chiriașilor, s'au condus cu totul de alte norme, decât de nevoile amatorilor.

Criza locuințelor este un fenomen economic; desnodământul ei însă se produce în Palatul Justiției, unde procesele ordinare sunt copleșite de procesele de chirii.

Juriștii ocupându-se zilnic de această problemă, o cunosc și pot da soluțiuni pentru rezolvarea ei. Trebuie să se înceteze cu sistemul comisiunilor, compuse exclusiv,

sau în care să intre proprietari și chiriași. Cauza s'a pledat pe toate fețele, este cunoscută, debaterile trebuiesc închise, a sosit ora deliberării și a hotărârii. Aceste două operațiuni trebuiesc făcute în absența părților litigante.

Conferențiarul termină revendicând pentru juriști onoarea și greaua sarcină de a fi arbitri între proprietari și chiriași și de a elabora un anteproiect de lege, pentru rezolvarea crizei locuințelor.

DIN PROCEDURA CIVILĂ RUSĂ

Dispozițiuni de cari trebue a se ține seama cu ocaziunea reformei legislative

Imi propun a aduce la cunoștința cititorilor acestei răspândite reviste unele dispozițiuni din legea procedurii civile ruse, care ar merita, după părerea mea, să fie generalizate prin viitoarea legislație unică a României.

De rândul acesta mă voi ocupa de două dispozițiuni, cuprinse în art. 461 și 462 din zisul cod de procedură rusă.

Art. 461 sună astfel: «Actele, cari după lege sunt impuse taxei de timbru, se primesc ca dovadă și în cazul când sunt scrise fără paza regulilor relative la taxa timbrului». Iar articolul următor 462 glăsuiește: «Persoanele care au participat la scrierea sau predarea actelor arătate în articolul prezent și cari n'au plătit, la însăși prezentarea lor, amenda cuvenită după legea taxei timbrului, se supun acelei amenzi prin încheierea Tribunalului, după norma stabilită prin aceea lege».

Până la apariția decretului lege No. 4009 (publicat în Monitorul Oficial No. 118 din 13 Septembrie 1919), prin care legea română asupra taxelor de timbru și înregistrare se introduce și în Basarabia, aceste două articole din procedura civilă însă fiind în vigoare, ne-am format convingerea de însemnatul folos practic ce ele prezintă atât pentru părți, cât și pentru instanțele judecătorești.

După practica juridică din vechiul Regat, față cu lipsa unor asemenea dispozițiuni, prin interpretarea art. 49 legea timbrului (vechiul art. 52) se obișnuiește a se trimite uneori întreg dosarul la Administrația Financiară, pentru a se fixa și încasa taxele de timbru și amenda la actele prezentate netimbrate de părți, judecata procesului se amână, firește, până la înapoierea dosarului sau a actelor în chestiune.

Trec adeseori mai multe luni fără ca afacerea să poată fi repusă pe rol, între timp urmând corespondență pentru restituirea dosarului sau a actelor, chiar ducă partea diligentă a satisfăcut plata taxelor și a amenzii. Câte odată se întâmplă să se fixeze zi de înfățișare și totuși procesul să se amâne din nou, pentru că actele n'au sosit încă dela Administrația Financiară pentru ziua judecării.

Îată dar prilej de corespondență prelungită între autorități și întârziere nefolositoare în mersul justiției, ca să nu mai vorbim și de străgânirea încercată de părți, pentru că de regulă interesele lor sunt pe ultimul plan.

Am avut dese ocaziuni să văd în procese de mare importanță câte un act pentru care trebuia plătit o taxă foarte mică (câțiva lei numai, cu amendă cu tot), act deus mai totdeauna de pîrît, spre disperarea reclamantului care va trebui astfel să aștepte luni de zile până să fie vrednic ași dovedi dreptate. După articolele sus reproduse, instanța judecătorească, în sistemul rus, fixează ea amenda ce urmează a se plăti pentru actul dela dosar sau deus în instanță, scrie Administrației Financiare să încaseze dela fie care parte câte o jumătate din valoare amenzii, și judecă mai departe procesul fără nici o întrerupere.

Nu este de preferat acest sistem?

Mai întâi specializarea nu trebuie dusă până acolo, ca să spunem că numai autoritățile financiare sunt competente a se pronunța exact asupra taxei și amenzii, căci de fapt justiția este chemată să se pronunțe în ultimă instanță dacă bine sau rău s'a făcut clasificarea actului și evaluarea, în caz de contestație. De ce, adică, judecătorul nu ar fi competent și tot atât de indicat să se pronunțe, ca și administratorul financiar? Apoi nici part a nu ar avea de ce să se plângă, căci îi rămân deschise aceleași căi de atac, odată cu apelul, în cazul când ar fi nemulțumită.

Și nu se uite că în vechiul regat, unde autoritățile judecătorești îndeplinesc și oficiul de notariat, judecătorii fac clasarea actelor și pot să refuze autentificarea când actele sunt insuficient timbrate.

Și mai este un motiv care pledează în favoarea sistemului legii ruse: este vorba chiar de prestigiul autorității. Căci după sistemul cu trimiterea la Administrația Financiară, foarte multe acte trecute prin fața instanțelor judecătorești și chiar discutate, nu mai ajung a fi timbrate, fie din cauza că părțile se împacă și atunci nu se mai prezintă, fie că partea luându-și obligația să ducă singură actul la Ad-ția Financiară, în urmă renunță și deci nu mai plătește nici-o amendă. Pe când în sistemul ce susținem, când un act s'a înfățișat netimbrat sau insuficient timbrat, imediat instanța îi fixează taxa și amenda, prin jurnalul de ședință, și dispune încasarea.

Se evită în acest chip acea corespondență zadarnică, transportul dosarelor sau actelor și stânjenirea părților, economisindu-se și timpul, care tot mai mult s'ar cuveni să învățăm a-l prețui.

Obiecțiunea ce s'ar putea face ar fi, poate, că față cu principiul specializării legilor, care la noi este mai accentuat decât la Ruși, nu ar fi cazul să se treacă în procedură o dispoziție asemănătoare textelor reproduse, cari de fapt nu stabilesc decât un mod de a percepe taxe de timbru, ci ar fi mai rațional ca dispoziția aceasta să fie introdusă într-un capitol al legii timbrului. La această obiecțiune putem răspunde că procedura civilă rusă conține multe dispozițiuni privitoare la timbru care ar fi la locul lor în legea respectivă, însă aceste dispozițiuni au fost abrogate prin faptul extinderii legii timbrului în Basarabia.

Ceeace prezintă însă o deosebită importanță este sistemul mai practic ce ar trebui să fie adoptat, indiferent sub ce formă. Dacă nu în codul de procedură civilă, atunci să figureze în legea timbrului, adăugându-se un aliniat la art. 49 sau 50, de exemplu. Prin această modificare ne-am îndrepta spre principiul celerității, atât de nesocotit de organizarea noastră procedurală, în soluționarea conflictelor aduse în fața judecății.

F. FILIPESCU.

18 Ianuarie 1922, Cetatea-Albă.

Avocat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 14 Decembrie 1921

Președinția d lui OSCAR NICOLESCU, Președinte

Const. Nădejde și altul cu C. Chiru

Ofițer de poliție judiciară. — Infrațiune săvârșită în exercițiul funcțiunii. — Acțiune publică înaintea Curții de Apel. — Exercițiul ei aparține numai Procurorului general. — Art. 493 pr. p.

Partea vătămată printr'un delict comis de un ofițer de poliție judiciară în exercițiul funcțiunii lui, nu poate face acțiune directă înaintea Curții de apel pe temeiul art. 493 și urm. pr. pen., deoarece prin acest text de lege, prin derogare dela prin-

cipline generale de urmărire, numai Procurorul general, care este șeful auxiliarilor Parchetului, are dreptul de a trimite pe delicuent în judecata Curții de apel.

Curtea,

Ascultând pe d-l Procuror de secție în combaterea motivului de casare și

Deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Violaarea legii. Curtea de apel violează legea atunci când refuză părții vătămate dreptul de a investi instanța penală competentă cu judecarea unui delict, comis de un ofițer auxiliar de poliție judiciară. Art. 493 pr. pen. cuprinde o derogare dela regula comună, în sensul că, suprimând beneficiul celor două instanțe, dă Curței de apel în prima și ultima instanță, judecarea delictelor, comise de ofițerii de poliție judiciară și auxiliarii lor în exercițiul atribuțiunii.

«Relațiunea acestei derogări stă nu atât în faptul, pe care au crezut unii, că l văd în această măsură, de a se evita o coborâre a prestigiului acestor funcționari, prin procese de lungă durată, cât mai mult în tendința legiuitorului penal de a supune pe vinovat unei instanțe superioare, ofițerii de poliție judiciară fiind ei înșiși magistrați de primă instanță.

«Legiuitorul a voit să nu supună pe vinovați judecării egalilor lor în grad și deaceia a recurs la dispoziția art. 493. «Prin aceasta legiuitorul n'a înțeles însă să închidă dreptul părții vătămate de a urmări pe vinovat, constituindu-se ea parte civilă.

«Unde se face această constituire ?

«Evident, după normele procedurii penale dinaintea instanței competente a cunoaște afacerea, în speță dinaintea Curții de apel.

«Dacă am admite părerea că în mod exclusiv numai Parchetul general poate sesiza Curtea de apel, va trebui să admitem în același timp, că s'ar asigura impunitatea unora ceea ce numai în interesul Societății n'ar putea fi. A se vedea Guilot, Principes du nouveau code d'instruction criminelle Paris 1884, p. 80; Tanoviceanu, Pr. pen. No. 58 și urm.; C. Dissescu, Circulara No. 16408 din 28 Iunie 1900».

Având în vedere că din deciziunea supusă recursului se constată că recurenții Simion Ichim și Constantin Nădejde, fiind arestați din ordinul Prefectului jud. Bacău, Const. Chiru, cu ocazia unei consfătuiri de natură politică, ținută în ziua de 4 Septembrie 1921, în casa lui Simion Ichim, au intentat acțiune în contra sus numitului Prefect direct la Curtea de Apel, s. I Iași și conf. art. 493 pr. pen., cerând condamnarea lui pentru delictul de abuz de putere, violarea de domiciliu și arestare ilegală, săvârșite contra lor în calitatea sa de ofițer de poliție judiciară;

Că, Curtea de Apel din Iași, s. I, a respins ca inadmisibilă acțiunea prin deciziunea penală cu No. 13/921;

Că, în contra acestei decizii, Simion Ichim și Const. Nădejde au făcut recursul de față;

Având în vedere că prin motivul de casare, recurenții invoacă violarea și greșita interpretare a art. 493 cod. pr. pen.;

Considerând că, potrivit art. 493 pr. pen. ofițerul de poliție judiciară care se face vinovat de vre-un delict în exercițiul funcțiunii sale, urmează a fi judecat de Curtea de Apel în primă și ultimă instanță după citarea făcută de Procurorul General al Curții;

Considerând că, din acest text de lege rezultă că legiuitorul a adus o derogare principiilor generale de urmărire în materie penală și a creiat o procedură specială, conferind numai Procurorului General dreptul de a trimite pe delicuent în judecata Curții;

Că, motivul care a determinat pe legiuitor la creierea acestei proceduri speciale în ce privește pe ofițerii de poliție judiciară, cari sunt auxiliarii ai parchetului, a

fost că plângerile contra unor asemenea auxiliari să fie cercetate de către Procurorul General al Curții care este șeful lor și sub privegherea căruia ei lucrează, pentru ca acești auxiliari să nu se vadă zilnic chemați în judecată și să nu fie lăsați fără nici un control, la voia injustelor resentimente din partea celor ce au fost urmăriți și instruiți de dânsii;

Considerând că astfel fiind, partea care ar fi vătămată printr'un delict, comis de un ofițer de poliție judiciară în exercițiul funcțiunii sale, nu are dreptul de a sesiza direct Curtea de Apel și a o investi cu judecarea infracțiunii, aceasta, prin derogățiune la dreptul comun, care autoriză pe partea vătămată printr'un delict de a pune în mișcare direct acțiunea publică înaintea instanțelor penale;

Considerând, în speță, că întru cât deciziunea supusă recursului constată că recurenții au făcut acțiune directă înaintea Curței de Apel cerând condamnarea Prefectului Jud. Bacău, Const. Chiru, pentru delictul de abuz de putere, violare de domiciliu și arestare ilegală, o asemenea cerere nu era admisibilă;

Că, Curtea prin deciziunea atacată cu recurs respingând-o ca atare, departe de fi violat, a făcut dimpotrivă o justă aplicațiune a art. 493 cod. pr. pen.;

Că, dar motivul de casare nu este întemeiat și recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul etc

NOTĂ — Chestiunea dedusă în recurs este următoarea: *dară în caz de delict comis de un ofițer de poliție judiciară în exercițiul funcțiunii lui, partea vătămată poate sesiza direct Curtea de Apel, competentă de a judeca în prima și ultimă instanță, pe temeiul art. 493 pr. pen. ?* Curtea de Casație se pronunță prin decizia de mai sus în sens negativ.

Jurisprudența este constantă în această privință. Curtea de Apel București, s. II, decizia 457 din 25 Iunie 1886 (*Dreptul*, No. 78/86, p. 623) s'a pronunțat tot în sens negativ, argumentând că art. 493 pr. pen. deroagă dela dreptul comun (art. 5 și 61 pr. pen.), căci legiuitorul a creiat o procedură specială, în cazul când un ofițer de poliție judiciară comite un delict în exercițiul funcțiunii, de modul cum trebuie să fie sesizată Curtea, singura instanță competentă, dând această facultate numai *procurorului general* de pe lângă Curtea de Apel, în circumscripția căreia s'a comis delictul. Că această interpretare este conformă cu doctrina și jurisprudența franceză (art. 484 c. pen. fr.), de unde am împrumutat întocmai acest articol. Cas. fr. 4 Mai 1880 (*Sirey* 1881, I, 79); C. Nancy, 29 Dec. 1906 (*Sirey* 1907, I, 63).

Totuși, în doctrină, chestiunea e foarte controversată din acest punct de vedere, atât în Franța, cât și la noi.

Dégois (*Traité élémentaire de droit criminel*, No. 1436, pag. 861), susține părerea că art. 484 pr. pen. fr. n'a derogat dela art. 63 (60 pr. pen. rom.), decât în ce privește competența, iar nu și în ce privește modul de sesizare a instanței.

La noi s'a susținut aceeași opinie de către Dem. C. Popescu (*Dreptul* 1886 No. 57, pag. 443 în studiul său : Despre art. 493 pr. pen.), și Tanoviceanu (*Curs de procedură penală*, No. 59, pag. 45) care aprobă această opinie ca întemeiată.

După distinsul jurist Dem. C. Popescu, „art. 493 pr. pen. cuprinde o adevărată restricțiune numai în ceea ce privește competența excepțională a Curții de Apel, iar nu și relativ la modul sesizării ei ca instanță corecțională.

„Cu atât mai mult primim această idee, con-

tinuă d-sa, pentru că ar trebui să ajungem, cu sistemul contrar la o soluțiune nedreaptă, adică la împiedecarea cetățenilor de a se plânge de delictele comise de funcționarii publici în prejudiciul lor, părăsindu-i-se drepturile în voia arbitrară a Ministerului public. Intr'adevăr, în Franța, Curtea, după legea din 1810, are dreptul a ordona procurorului începerea urmăririi, la noi însă nu există o asemenea dispozițiune, așa că cetățenii sunt lăsați complect la dispozițiunea procurorului general, neputându-se plânge la judecători și aceștia nefiind în drept, fără citațiunea procurorului, a se ocupa de infracțiunile comise de colegii lor“.

Argumentarea distinsului jurist, însă, nu-i concludentă. Textul de lege este categoric în sensul contrar, iar înalta Curte arată motivul care a determinat pe legiuitor de a deroga dela dreptul comun: „ofiterii de poliție judiciară sunt auxiliari ai parchetului, iar șeful lor este procurorul general, care conform legii (art. 311 al. 2 pr. pen.) are dreptul de supraveghere, încât orice plângere în contra lor trebuie mai întâi să fie cercetată de el în prealabil, și, ca atare, numai el este în drept a sesiza Curtea“.

În afară de aceasta, mai este și un motiv de ordin practic: dacă s'ar acorda și părții vătămate dreptul de a sesiza direct Curtea fără vreun control prealabil, atunci mulți ofiteri de poliție judiciară ar fi chemați în fața justiției, de plângeri pornite din ură sau resentimente, sustrăgându-i astfel dela îndatoririle lor și micșorându-le prestigiul.

Partea vătămată nu se poate adresa judecătorului de instrucție, căci acesta nu poate instrumenta decât prin delegație expresă (și numai în materie de crimă, art. 494 pr. pen.) dată de președintele Curții de Apel, care poate instrui și singur.

Argumentul că în caz de inactivitate sau arbitrar al Ministerului public, partea lezată n'ar avea nici o cale, unde să se plângă, nu poate fi deciziv, căci partea se poate adresa parchetului general al Curții de Casație sau ministerului de justiție, care poate interveni să se deschidă acțiune publică.

În cât pentru aceste motive, față cu textul legii, soluțiunea Inaltei Curți este juridică.

De altfel însuși Dem. C. Popescu conchidea în articolul său că această dispozițiune a art. 493 trebuie ștearsă, «căci într'o democrație, funcționarul public fără deosebire, trebuie să fie responsabil de faptele sale și cetățenii prejudiciați, depărte de a fi opriți de la asemenea acțiuni, caută să fie încurajați, căci numai astfel se vor evita abuzurile și libertățile individuale nu pot fi atinse».

Prin urmare o chestiune de lege ferenda.

D-l Dissescu în interesantul proiect de procedură penală prevăzuse această modificare (vezi Circulara No. 10.408 din 28 Iunie 1900, în *Curierul Judiciar* No. 51/900, p. 403 și urm.): «Dreptul pentru partea civilă de a pune în mișcare acțiune publică și a o exercita dânsa singură, când ministerul public ezită sau refuză de a o pune în mișcare»...

Rămâne legislației viitoare să-și spună cuvântul.

E. C. DECUSARA.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a

Audiența dela 5 Ianuarie 1922

Președenția d-lui I. HAGIESCU-MIRIȘTE, Consilier

C. Ghirgiu cu V. Chirculescu, P. Râmniceanu și alții

Deciziunea corecțională No. 4

Denunțare calomnioasă. — Element-le constitutive ale delictului. — Art. 298 c. p. r. (§ 133 c. p. pr. — Art. 373 c. p. fr.).

Delictul de denunțare calomnioasă, prevăzut și pedepsit de art. 298 c. p. r., traducție fidelă a § 133 din codul penal prusian, cuprinde ca elemente constitutive: 1) existența unei înscrise denunțări mincinoase, 2) făcută cu știință că este neadevărată, 3) referitoare la un fapt supus pedepsei sau la călcarea datoriei de funcționar din partea denunțatului. De unde rezultă că delictul nu poate fi privit ca constituit atunci când fapta imputată ar fi prescrisă, amnistiată sau ar exista în privința ei vre-un motiv personal de excluderea pedepsei (furt între soți, etc.), și când se constată că inculpatul a fost de bună credință atunci când a făcut denunțul.

Partea civilă C. Ghirgiu, prin d-l avocat N. Miteșcu. Inculpații V. Chirculescu, P. Râmniceanu ș. a., prin d-nii av. Toma Stelian, Anton Iliescu și I. Gr. Periețeanu. Fotoliul Ministerului public ocupat de d-l Procuror de secție C. Protopopescu.

Curtea,

Asupra apelului părții civile C. Ghirgiu contra sentinței Tribunalului Ilfov No. 812 din 27 Aprilie 1921, prin care condamnând pe V. Chirculescu la 5000 lei amendă și un leu despăgubiri civile, achită pe ceilalți inculpați dați judecăței ca s'mnatari împreună cu V. Chirculescu ai unei denunțări considerată de tribunal calomnioasă, numai în ceiace privește pe acesta din urmă;

Având în vedere și apelul inculpatului tinzând pe deoparte să dovedească că faptului — ce a imputat reclamantului Ghirgiu la punctul prim din petițiunea adresată D-lui Ministru al Domeniilor — îi lipsește elementul de a fi pedepsibil, cerut ca delictul de denunțare calomnioasă să existe; iar pe de alta, că, în orice caz, a fost de bună credință când a crezut așa după cum a relatat faptul, în cât și intențiunea frauduloasă nu poate fi găsită în speță, alt element al delictului sus citat;

Având în vedere că, în drept, delictul prevăzut și pedepsit de art. 298 cod. penal, traducție fidelă a § 133 din codul prusian, cuprinde ca elemente constitutive: existența unei «înscrise denunțări mincinoase», acuzând «cu știință că este neadevărată» pe cineva că ar fi comis o faptă «supusă pedepsei» sau că ar fi călcat datorile sale de funcționar public;

Că dar, dacă fapta imputată ar fi prescrisă, amnistiată sau ar face să existe asupra ei vre-un motiv personal de excludere a pedepsei (furt între soți, etc.), articolul nu-și poate avea aplicațiunea;

Considerând că, în denunciarea privitoare la pretinsul certificat fals de studiu al liceului Codreanu, de care s'ar fi servit reclamantul Ghirgiu, spre a obține înscrierea la universitatea din Liège, pe lângă că faptul, dacă ar fi fost adevărat, este astăzi prescris și nesupus pedepsei, dar încă inculpatul Chirculescu, găsindu-se tot timpul sub influența denuncierei colegului lor comun, inspectorul domenal Danielopol, care la fiecare schimbare de Ministru aducea această acuzațiune reclamantului Ghirgiu, fără ca el să fi reacționat, a putut cu bună credință să-l facă a considera faptul ca adevărat, atunci când, la rândul său, l-a formulat în denunciarea adresată Ministerului de Domenii;

Considerând că, în ceiace privește punctul al doilea din petițiunea denunciatoare, relativ la pretinsul certificat fals

A apărut Tabla de materii pe 1916 și pe 1919. Prețul 30 lei fiecare.

S'a pus sub presă Tabla pe 1920 și după terminarea ei, se va imprima și cea pe 1921.

La comandă se va adăoga și 2 lei pentru porto-poștal recomandat.

din procesul moștenirii rămasă după urma defunctului Colonel Ghirgiu, inculpatul V. Chirculescu arată că, în cauză, s'a dat o ordonanță de neurmărire rămasă definitivă, așa că, dela început, s'a putut vedea că faptul imputat lui Ghirgiu de a se fi servit la acea moștenire de un certificat fals, nefiind fost supus pedepsei, nu întrunește elementul «pedepsirei» cerut de art. 298 cod. penal:

Că, afară de aceasta, inculpatul apelant lasă să se vadă în deajuns, că, deși poate greși, dar de bună credință, a putut presupune că cei doi funcționari ai comunei Slobozia-Conaki nu ar fi liberat certificatul constatător din registrul de stare civilă la nașcut al acelei comune pe 1866 — când I. Ghirgiu pretindea că ar fi fost născut — că are foi lipsă, mențune neadevărată, dacă interesul aceluia care urma să se servească de acel certificat nu ar fi provocat-o, neputându-și altfel explica apelantul interesul funcționarilor de a denatura adevărul;

Că în ceea ce privește cel de al treilea punct din petițiunea denunciatoare privitor la declarația lui N. Iancovescu fostul director al ziarului «Naționalul», al cărui încasator ar fi fost C. Ghirgiu, întrucât apelantul Ghirgiu nu-l susține, nici Curtea nu-l poate lua în cercetare;

Că dar, din toate acestea dovedindu-se cu suficientă bună credință a apelantului Chirculescu, atunci când a redactat și adresat denunțarea D-lui Ministru al Domeniilor, nu este locul a se face aplicația art. 298 c. pen.

Pentru aceste motive, redactate de D-l Consilier I. Hagiescu-Miriște, ascultând și concluziunile D-lui Procuror, în virtutea legii, achită, etc.

(ss) I. Hagiescu-Miriște, S. Gogălniceanu, G. T. Ionescu
Grefier, (ss) Virgiliu Orescu

NOTA. — Decizia corecțională a Curții de apel din București, s. III, pe care o publicăm, merită să fie în mod deosebit semnalată, căci e prima hotărâre judecătorească pronunțată de instanțele noastre represive, care examinând *natura faptului denunțat*, element esențial pentru constituirea delictului de denunțare calomnioasă, privește chestiunea prin prisma doctrinei penale germane, fără a se lăsa influențată, în această privință, de teoriile dreptului penal francez. În considerentele deciziunii găsim relevată observațiunea banală, dar atât de nesocotită, că dispozițiunile cuprinse în art. 298 c. p. r. sunt reproduse ad litteram din § 133 al codului penal prusian, ceea ce justifică pe deplin îndrumarea interpretului român spre doctrina germană, atunci când e vorba de tălmăcirea art. 298 c. p. r. Mai există însă o puternică considerație: fundamentala deosebire de redacție între textul corespunzător francez și cel român. Art. 373 c. p. fr. spune: „Oricine va fi făcut prin scris o denunțare calomnioasă contra unuia sau mai multor indivizi ofițerilor de justiție sau de poliție administrativă sau judiciară, se va pedepsi” etc. Art. 298 c. p. r., luat din codul penal prusian (§ 133), se exprimă astfel: „Acela care, cunoscând că acuzațiunea sa este mincinoasă, face înaintea unei autorități publice sau înaintea unui ofițerului de poliție judecătorească o înscrisă denunțare calomniatoare, prin care să acuze o persoană că ar fi comis o faptă supusă pedepsei sau că ar fi călcat datorile sale de funcționar public, se va pedepsi...” etc.

Comparând, constatăm că legiuitorul francez, prevăzând infracțiunea, nu o definește, pe când codul nostru penal dă o definiție clară a delictului, făcând să reiasă din chiar textul legii elementele lui constitutive, elemente pe cari, în Franța, doctrina a fost chemată să le stabilească, complectând opera legislativă.

Această deosebire în legiferare a avut drept rezultat o mare diferențiere în ce privește analiza delictului și determinarea unora din elementele lui constitutive.

Pentru noi aceste elemente sunt: 1. Existența unei scrisse denunțări prin care o persoană să fie acuzată că a comis o faptă supusă pedepsei; 2. Denunțarea să fie făcută unei autorități publice sau înaintea unui ofițer

de poliție judiciară; 3. Acuzațiunea să fie mincinoasă; 4. Denunțatorul să aibă cunoștință de falsitatea faptului imputat.

Conform doctrinei franceze, pentru ca delictul de denunțare calomnioasă să fie constituit, se cere: 1. Imputarea spontană a unui fapt, cu desemnarea persoanei denunțate; 2. Denunțarea să cuprindă o imputare gravă, de natură să aducă atingere onoarei sau intereselor unui terț pus în cauză; 3. Denunțarea să fie scrisă și adresată ofițerilor de justiție sau de poliție administrativă sau judiciară; 4. Denunțatorul să fie de rea credință și faptele imputate false¹⁾.

Deosebiriile semnalate e cert dar că fac imposibilă, pentru interpretarea art. 298 din codul nostru penal, adoptarea teoriilor de drept penal francez, cel puțin în ceea ce privește elementul referitor la natura faptului denunțat.

I. Legea noastră, ca și legiuirea germană, de unde am împrumutat dispoziția, cere ca primul element pentru constituirea delictului, *existența unei înscrise denunțări calomniatoare, prin care se acuză o persoană că ar fi comis o faptă supusă pedepsei sau că ar fi călcat datorile sale de funcționar public*. Ca urmare, din moment ce se constată că în actul denunțator e vorba de un fapt care în momentul denunțării nu întrunește toate elementele unei infracțiuni, delictul prevăzut de art. 298 c. p., nu este constituit.

Iată ce spune în această privință celebrul comentator german Franz von Liszt. Reproducem textual:

„Paragr. 183. — Denunțare calomnioasă.

II. 2. Pe lângă aceasta, acuzația trebuie să poarte asupra unui fapt particular determinat; imputările cu caracter general nu sunt îndestulătoare. Actul pedepsibil adus ca învinuire trebuie să prezinte în el toate elementele unei infracțiuni. Dacă, după substanța denunțării, ilegalitatea necesară a actului, culpa autorului sau una din condițiile de incriminare lipsesc, paragraful 164 nu poate să fie aplicat. În schimb însă injuria poate să existe în acest caz. Tot astfel este când urmărirea penală e suprimată, datorită unui motiv de supresiune a pedepsei (prescripție, amnistie), datorită unui motiv personal de excludere a pedepsei (furt între soți) sau când o condiție de procedură lipsește definitiv, presupunând, bine înțeles, că totul se deduce din conținutul denunțării, căci în toate aceste cazuri urmărirea publică este exclusă²⁾.”

Iată o interpretare logică și conformă, de altfel, cu litera legii.

În privința acestui element, o parte din doctrina penală franceză³⁾ și jurisprudența franceză în general⁴⁾, din potrivă ajunge la concluzia că: denunțarea în contra particularilor pentru a constitui delictul prevăzut de art. 373 c. p. fr., e suficient să cuprindă o imputare gravă, de natură să aducă atingere onoarei sau interesului unui terț pus în cauză, indiferent dacă faptul denunțat ar expune sau nu pe cel contra căruia este articulat la urmărirea judiciară, criminală sau corecțională.

Cât despre denunțările făcute în potriiva unui funcționar public, doctrina ca și jurisprudența franceză le consideră ca intrând sub prevederile legii penale, chiar dacă nu vizează decât viața privată a funcționarului, imputându-i un viciu determinat, acte blamabile, obiceiuri

1) v. Garraud, V, Dénon. cal. No. 2046 și urm.

2) F. von Liszt, Tr. de droit pénal allemand (ed. franceză din 1913), Tom. II, pag. 165.

3) Blan-he, V, No. 419.

4) v. Garçon, Code pénal annoté, Tom. I, sub art. 373, Nature et caractères du fait dénoncé, No. 85 și urm.

de intemperanță și imoralitate, o conduită scandaloasă, etc.⁵⁾.

Ori vădit este că această concepție despre natura și caracterul faptului imputat prin denunțare, nu cadrează cătuși de puțin cu textul legii noastre, care vorbește de fapte supuse pedepsei, iar atunci când se ocupă de funcționari, arată că denunțarea trebuie să vizeze călcarea datorită de funcționari ale denunțatorului, ceea ce înăltură cu totul aplicarea teoriilor de drept penal francez asupra acestui punct, teorii pe cari, printr-o regretabilă inadvertență, le-a consacrat adesea instanțele noastre judecătorești.

II. In ce privește cel de al doilea element al delictului: falsitatea faptului imputat, el trebuie examinat împreună cu cel de al treilea: cunoștința denunțatorului că acuzațiunea sa este mincinoasă, pentru că ambele aceste două elemente sunt în cea mai strânsă legătură și alcătuiesc împreună elementul moral al infracțiunii. In această ordine de idei teoriile preconizate în Franța sunt aplicabile și la noi, și e de doctrină și jurisprudență, că nu poate să existe o denunțare calomnioasă, decât dacă se stabilește că faptele denunțate sunt false. Inșă, dacă această condițiune este absolut indispensabilă pentru ca delictul să fie constituit, falsitatea faptelor denunțate este cu totul indiferentă constituirii delictului, atunci când la această falsitate nu vine să se adauge cunoștința pe care a avut-o agentul în momentul denunțării că în adevăr acuzațiunea sa este mincinoasă.

Garraud precizează admirabil această condițiune în chipul următor: „Dacă o denunțare nu poate să fie calomnioasă fără să fie falsă, ea poate să fie falsă fără să fie calomnioasă.”⁶⁾

Intr-o altă formulă, comentatorul codului german penal, Liszt, spune deopotrivă că acuzațiunea trebuie să fie în mod subiectiv falsă, adică să fie în contrazicere cu faptele, deși autorul ei avea o cunoștință mai bună despre acele fapte (*wieder besseres willen*). Dacă denunțarea a fost făcută de bună credință și autorul ei numai în urmă s'a convins de falsitatea ei (*mala fides superveniens*) nu poate avea loc o condamnare în virtutea § 164 c. p. I. (133 p. pr.)⁷⁾.

Din cele mai sus expuse credem că reese cu claritate care este importanța și întinderea elementului moral în materie de denunțare calomnioasă. Totuși, vom căuta în această privință să insistăm, referindu-ne și la autoritatea altor mari penalisti.

Chauveau și F. Hélie, preconizând în totul aceleași teorii, după ce semnalează că prin intenție criminală în materie de denunțare nu trebuie să se înțeleagă numai voința de a aduce vătămare persoanei denunțate, căci această voință e legitimă ori de câte ori denunțatorul crede de bună credință în existența delictului, legea însăși făcându-i obligație din denunțare; după ce relevază că e vorba aci de a vătăma prin denunțare, cu știință că faptul denunțat e fals, sau în alți termeni de intenția de a aduce unei persoane, pe care o știi nevinovată, o învinuire pe care o știi falsă, — distinși criminalisti francezi arată că tot aceasta era și concepția romană despre infracțiune. *Calumniatores appellati*, zice legea romană, *quia per fraudem et frustrationem alios vexarent litibus*⁸⁾. Nu e suficient dar ca acuzația să fie temerară și indiscretă, trebuie ca denunțatorul să știe că nu-i fundată, *calumniare est falsa crimina intendere*.⁹⁾

Și nu-i destul ca proba faptelor denunțate să nu fie făcută, *non utique qui non probat quod intendit, proptinus calumniari videtur*¹⁰⁾.

Comentatorii francezi arată deopotrivă că denunțatorul găsește justificare ori de câte ori denunțul său are o cauză legitimă, care exclude reaua credință; el a putut să se înșele, să fi fost victima unei stăgăcii, a unei inadvertențe; eroarea lui însă nu este un delict, și această regulă era consacrată de *Pandecte*. Calomniatorul era absolvit dacă dovedea că o justă eroare l'a rătăcit, *si quidem justum ejus repererit, absolvit eum*¹¹⁾. Codul lui Justinian reproducea această axiomă de apărare în termeni nu mai puțini expliți. *Non si reus absolutus est ex eo solo etiam accusator, qui potest justam huiusmodi veniendi ad crimen rationem, calumniator credendus est*¹²⁾. Și toți vechii autori admiteau acest principiu, toți declarau pe acuzator justificat de îndată ce a putut crede că plângerea lui este fondată, *cum habuit justum litigandi causam*¹³⁾.

Pot fi considerate drept cauze legitime de eroare toate indiciile cari au putut părea suficiente pentru a face probabil faptul denunțat. Farinaceus¹⁴⁾ citează ca exemplu cazul în care denunțatorul se sprijină pe declarația unui martor care mai pe urmă s'a retractat. Chiar reaua reputație a persoanei învinuite poate scuza pe cel ce a făcut denunțarea¹⁵⁾.

In fine, marele penalist francez Garçon, în codul său penal adnotat, după ce semnalează chipul insuficient cum e redactat articolul 373 c. p. francez, ocupându-se de elementul intențional al delictului, spune categoric că intențiunea agentului constituie elementul esențial și caracteristic al infracțiunii; că atunci când faptele relevate sunt false, încă trebuie să se distingă trei ipoteze: a) denunțarea prin eroare scuzaabilă, care nu atrage nici o răspundere, b) denunțarea temerară, care nu angajează decât responsabilitatea civilă a denunțatorului și c) denunțarea calomnioasă în mod intențional mincinosă, pe care o pedepsește art. 373 c. p. francez.

Continuând, celebrul jurisconsult francez arată că, pentru ca intențiunea să fie realizată, trebuie ca denunțatorul să fi săvârșit delictul cu bună știință, și mai special, să fi cunoscut falsitatea imputărilor pe care le îndrepta în potriua unei persoane. *Dacă a crezut că faptele erau adevărate, nu există delict*.

Trebuie dar ca denunțatorul să fi alterat cu voință adevărul cunoscut de el, fie imputând unei persoane fapte imparate, fie imputându-i fapte al căror autor știa că nu este, fie în sfârșit denaturând voluntar fapte adevărate săvârșite de persoana denunțată, pentru a le da în chip mincinos un caracter culpabil. Cu alte cuvinte, trebuie ca denunțatorul să fi cunoscut nevinovăția aceluia pe care l'a denunțat.

Nu trebuie să se uite de altfel, adaugă Garçon, că intențiunea este un element pur subiectiv al delictului și că trebuie să fie în mod subiectiv apreciată.

Denunțatorul nu e pedepsibil dacă a crezut adevărate faptele pe care le-a relevat, chiar atunci când ar fi în

10) L. I. § 3, Dig. eod. tit.

11) L. I. § 3, Dig. eod. tit.

12) L. 3., cod. de calumniatoribus.

13) Covarruvias, Pract. quaest. cap. 27 No. 3: Farinaceus, Quest. 15, No. 13; — Julius Clarus, Pract. crim., Quest. 62, No. 6.

14) Farinaceus, Quaest. 16, No. 49 și 61.

15) Chauveau-Hélie, IV, No. 1860 și 1861. Comp. Rolland de Villargues sur l'art. 373, No. 141; Morin, Dénon. cal. No. 14 și 23; Le Sellyer, Dr. crim., IV, No. 1560; Rau'er II, No. 502; Mouton, Lois pénales de la France, I, pg. 184; Dutruc, V, dénon. cal., No. 17; Chassan, Délits de la presse, I, No. 640; Pand. Fr.; tom. 23, dénon. cal., No. 325 și 326; Fabreguettes, Traité des infr. par la parole, l'écrit, et la presse, II, No. 362.

5) v. Garçon, loc. cit. No. 103 și 104.

6) Garraud, V, No. 2051.

7) Liszt, loc. cit. pag. 466.

8) L. 133. Dig. de verborum significatione.

9) L. I. § 1, Dig. ad sen. cons. Turpillianum.

mod vădit false. Gândul său personal trebuie să-l pătrundă judecătorul, ținând socoteală de starea sa mintală, de instrucția și educația lui. Nici nu trebuie măcar să se zică că intenția există, pentru că i-ar fi fost suficient denunțatorului să se informeze cu mai multă exactitate despre adevăr. E în aceasta o greșală, care poate să atragă răspunderea lui civilă, dar nu răspunderea lui penală ^{15 bis}).

Ca jurisprudență, repertoriile franceze ne semnalează o statornică și integrală aplicare a teoriilor doctrinale pe care le-am enunțat. S'a judecat astfel:

1. Că chiar când falsitatea faptelor denunțate e constatată, rămâne, din punctul de vedere al intenției culpabile, să se verifice, *la nevoie printr'o anchetă*, dacă existența unui fapt material denaturat nu permite să se concilieze buna credință a denunțatorului cu nevinovăția denunțatului ¹⁶).

2. Că intenția criminală în această materie nu constă numai în voința de a aduce vătămare persoanei denunțate; această voință e perfect legitimă, căci când e vorba de un fapt adevărat, autorul nu se înșală asupra urmărilor revelațiunii sale și totuși nu e reprimabil. Intenția criminală nu apare decât atunci când voința de a vătăma e însoțită de cunoștința falsității denunțului; trebuie ca denunțarea să fie făcută în mod fals și cu răutate ¹⁷).

3. Că o denunțare poate fi falsă fără a fi calomnioasă, putând fi fundată pe *indicii suficiente* din cari să rezulte pentru autorul denunțului că a avut juste motive de a-l face ¹⁸).

4. Că în materie de denunțare, adresată unei autorități, dar *nerăspândită în public*, se poate prezuma mai ușor, după împrejurări, buna credință a autorului ¹⁹).

5. Că puțin interesează dacă judecătorii fondului relevează dispozițiunile răutăcioase ale unui individ prevenit de denunțare calomnioasă, cum și caracterul blamabil al pactului încheiat de el cu unul din co-preveniții lui, câtă vreme, excluzând formal intenția culpabilă și declarând că n'a avut cunoștință de falsitatea faptelor denunțate, ei înlătură, astfel, unul din elementele esențiale ale delictului urmărit ²⁰).

6. Că faptele imputate, deși recunoscute false, culpabilitatea agentului dispare dacă au fost denunțate cu bună credință și cu convingerea că erau adevărate; că mai mult decât atât, trebuie să se constate că denunțarea a fost făcută cu rea credință și cu intenția de a vătăma; iar *proba relei credințe este în sarcina reclamantului* ²¹).

Iată acum în ce chip s'a rostit la noi jurisprudența, făcând aplicațiunea aceluiași juste și incontestabile principii:

«Având în vedere că acțiunea derivând dintr'un delict e denunțare calomnioasă trebuie să fie bazată nu numai pe existența caracterelor materiale ale delictului, adică pe o denunțare în formă regulată, ci trebuie să existe și elementele moralității sale, adică denunțarea să fie recunoscută calomnioasă, și ca să fie considerată astfel, trebuie să reunească două condiții esențiale: falsitatea faptelor imputate și reaua credință a denunțatorului;

15 bis) *Garçon*, Codul penal adn. sub art. 373 No. 173, 174, 175; Comp. *Garraud*, V, No. 2040, 2051.

16) *Cas. fr.* 8 Iulie 1864, D. P. 65, 5, 115; 9 Dec. 1864, Bull. Cass. crim. No. 280.

17) *Cas. fr.* 10 Nov. 1853, D. P. 53, 5, 154; 8 Ian. 1875, S. 75, 1, 144.

18) *Cas. fr.* 23 Martie 1821, Bull. Cass. crim. No. 42.

19) *Cas. fr.* 25 Oct. 1816, citată de Fabreguettes, op. cit., pag. 604 în notă.

20) *Cas. fr.* 6 Mai 1899, citată de Fabreguettes, loc. cit.

21) *Cas. fr.* 30 Dec. 1813, 23 Oct. 1816, 23 Martie 1821, 18 Aprilie 1823.

«Considerând că nu este suficient pentru a exista o denunțare calomnioasă ca să fie dovedită falsitatea faptelor denunțate, ci trebuie să existe din partea denunțatorului intențiunea de a vătăma, și, în materie de calomnie, intențiunea criminală nu consistă numai în intenția de a aduce un prejudiciu persoanei denunțate, deoarece această voință este legitimă, când denunțatorul crede de bună credință că faptul denunțat există, legea însăși îi face o obligație de a-l denunța (art. 29 c. p.), trebuie prin urmare ca voința de a aduce o vătămare prin o denunțare să fie făcută cu știință că faptul denunțat este fals. Tot delictul și moralitatea lui este în existența acestei intențiuni de a vătăma, care trebuie să călăuzească pe denunțator (*Apel Buc. s. IV, decizia corecțională No. 49 bis din 19 Februarie 1921; Apel Iași s. II, 7 Decembrie 1882, «Dreptul» 24/81—82, pag. 193, etc.*)

Pentru a încheia cu examenul elementului intențional trebuie să adăugăm că *mobilitatea agentului e cu desăvârșire indiferent pentru constituirea delictului*. Acest principiu, care domină teoria generală a intenției criminale — spune cu drept cuvânt *Garçon* — are o deosebită importanță în delictul de denunțare calomnioasă. Fără îndoială, nu este imposibil ca denunțatorul să fi fost determinat de considerațiunile cele mai dezinteresate, de ex.: să fi cedat unui sentiment de indignare, pe care un asemenea fapt l'a făcut să izbucnească în conștiința lui. De fapt însă, de cele mai multe ori, denunțatorul a putut ceda unor alte simțăminte: satisfacerea unui necaz, potolirea unei uri. Nu interesează, dacă denunțatorul n'a relevat decât fapte pe care le credea adevărate. Trebuie dar să ne ferim de a zice că intenția consistă în voința de a vătăma. Zicând că denunțatorul a avut intenția de a aduce vătămare persoanei denunțate, că n'a cedat decât unor rele sentimente, că a lucrat din spirit de răzbunare, că s'a supus unui sentiment de orgoliu atins, nu constăți cătuși de puțin intenția, pentru că adesea poți spune tot astfel despre denunțatorul care a relevat fapte adevărate.

Această observație n'are importanță numai pentru corectarea formulelor întrebuintate în redactarea hotărârilor judecătorești; ea are o întindere mai generală. Ne pare primejdios, spune *Garçon*, a se induce intenția delictuoasă din singurele mobiluri ale agentului. Din împrejurarea că reese clar din desbateri că denunțatorul s'a supus unor rele simțăminte, judecătorul nu poate conchide că a disimulat cu voință adevărul. El trebuie să ceară o probă directă că acel denunțator a mințit, relevând fapte pe care le știa *pertinamente* false, și această probă nu poate rezulta numai din voința lui de a aduce vătămare persoanei denunțate și din interesul de a-l vedea condamnat. Această doctrină e aceea a jurisprudenței care a făcut în totdeauna aceste distincțiuni ²²).

Odată precizat în ce constă delictul prevăzut și pedepsit de art. 298 c. p., rămâne să vedem ce mijloace are la dispozițiune infractorul spre a se apăra în procesul de denunțare calomnioasă pornit în contra sa.

Doctrina și jurisprudența franceză sunt de acord într-o decizie că falsitatea faptelor, cari au format obiectul denunțării, nu poate să rezulte decât dintr'o deciziune judiciară definitivă a tribunalelor de represiune. Această soluțiune presupune cazul în care prin denunț s'au revelat pentru prima oară fapte cu caracter penal sau fapte administrative culpabile, asupra cărora justiția sau administrația n'au fost încă chemate să statueze.

În această ipoteză se recunoaște infractorului dreptul de a putea obține suspendarea judecărei acțiunii în

22) *Garçon*, loc. cit. sub art. 373 No. 176 și 177 și jurisprudențele de el citate sub numerele următoare; *Garraud*, V, No. 2015; *Apel Dijon*, 16 Martie 1921, *Curierul Judiciar* No. 9/922.

denunțare calomnioasă, până ce justiția penală sau administrația, pe cale principală, va statua asupra faptelor pe cari el, prin denunț, le-a imputat reclamantului (chestiunea prejudicială).

Invers, falsitatea faptelor denunțate rezultă cu suficiență dintr-o hotărâre achitătoare sau din rezoluția administrației, ceea ce presupune cazul că faptele denunțate au format deja obiectul unei cercetări judecătorești.^{22 bis)}

Tot în Franța, doctrina și jurisprudența admit că tribunalul corecțional e autorizat să statueze asupra denunțării, fără hotărâre prejudicială asupra adevărului sau a falsității faptelor imputate, în următoarele cazuri:

1. Când acțiunea publică născută din pretinsul delict denunțat s'ar găsi stinsă prin amnistie, prescripție sau decesul persoanei denunțate.²³⁾

2. Când există autoritate de lucru judecat sau când denunțatorul recunoaște însuși falsitatea imputărilor.²⁴⁾

3. Când faptele denunțate au caracterul unor infracțiuni de competența tribunalului sesizat cu judecarea denunțării calomnioase.²⁵⁾

În toate aceste ipoteze tribunalul sesizat cu plângerea în denunțare calomnioasă, are calitatea de a statua asupra adevărului sau falsității faptelor imputate.²⁶⁾

Spre deosebire de ce s'a hotărât în Franța, instanțele noastre judecătorești au înălțat în totdeauna chestiunea prejudicială, recunoscându-se instanței sesizată cu plângerea în denunțare calomnioasă dreptul de a statua asupra mijloacelor invocate de denunțator pentru a stabili veracitatea faptelor imputate.²⁷⁾

Ori care ar fi însă soluțiunea cu privire la chestiunea de a se ști în ce chip se poate face de către denunțator dovada exactității alegațiilor sale, un lucru este sigur, că, ori cum ar fi privite, false sau adevărate, faptele cari au format obiectul denunțului său, denunțatorul are dreptul de a stabili prin toate mijloacele legale înaintea instanței sesizată cu plângerea în denunțare calomnioasă că a fost de bună credință, neavând cunoștință că acuzațiunea sa este mincinoasă.²⁸⁾

Față cu cele ce preced, e aproape inutil să mai arătăm cât de neserioasă și nefondată e teoria după care în materie de denunțare calomnioasă, inculpatul n'ar putea face apărarea sa decât cu dovada legiuită despre care vorbește art. 297 c. p., și pe care art. 296 c. p. o socotește ca atare numai atunci când rezultă dintr-o hotărâre judecătorească, din acte autentice sau din vreun înscris cu scrierea și subscrierea imputatului. Această restricțiune pe care legiuitorul a adus o dreptului de apărare în materie de calomnie, infracțiune cu totul distinctă de cea prevăzută și pedepsită de art. 298 c. p., nu poate fi întinsă pe cale de analogie în materie penală, unde totul este de cea mai strictă interpretare, și putem afirma, fără posibilitate de a fi contrașiși, că nu există la noi hotărâre judecătorească care să fi consacrat o atare insolită teorie.

Acestea sunt în mod sumar regulile de drept ce câr-

22 bis) v. *Garraud*, V. No. 2050.

23) *Garçon*, sub art. 373, No. 280 și aut. acolo citate; *Fabreguettes*, op. cit. No. 358; *Apel Amiens* 30 Iulie 1898; *Apel Tulusa* 17 Ian. 1840; *Apel Bourges* 21 Nov. 1878; *Blanche*, V. No. 424 și 433; *Le Sellyer*, VI, No. 735; *Mangin et Sorel*, I, No. 228; *Hofmann*, Quest. préjudicielles, I, No. 598; *Carnot*, II, No. 222.

24) Cas. fr. 21 Mai 1841 și 15 April 1865; *Fabreguettes*, op. cit. No. 358; *Le Sellyer*, V, No. 787 și 738.

25) Cas. fr. 30 Iunie 1855; *Alger* (1-er ch.) 29 Dec. 1866; *Fabreguettes*, op. cit., No. 358.

26) *Garraud*, V. 2056 în fine, pag. 312; *Chauveau Hélie*, IV, 1852.

27) Cas. II, 4 Mai 1884, *Dreptul* 54/83—84, pag. 429; Cas. II, 17 April 1889, *Bul.* 1880, pag. 457. — Trib. Ilfov s. III, *Jurn.* No. 4272 din 3 Sept. 1917 și sentința corecțion. No. 169 din 17 Iunie 1918. Cas. II, dec. No. 2053 și 2059 din 1 Oct 1913, după divergență. *Jurisprudența Română* pe 1913, pag. 522.

28) Aceleași hotărâri citate în nota precedentă.

muesc în principiu delicata materie a denunțării calomnioase și a căror punere în lumină a prilejuit-o importanta deciziune pe care am adnotat-o.²⁹⁾

I. GR. PERIEȚEANU

TRIBUNALUL JUDEȚULUI DOROHOI

Audiența dela 15 Noembrie 1921

Președinția d-lui DIMITRIE HOZOC, Președinte

Major Gh. Miculescu cu Eufrosina D. Ionescu
Sentința civilă No.

Contract matrimonial. — Obligațiunea de transcriere. — Clauza dotalității. — Consecințe. — Declarațiune unilaterală de acceptare a regimului dotal. — Efecte. — Bunuri viitoare. — Imobil dobândit cu o parte din bani dotali. — Lipsa clauzei de întrebuințare. — Dacă poate fi considerat ca dotal? — Art. 7-8-71 pr. civilă, art. 1247 c. civ., art. 7 al. 1 legea asupra căsătoriilor militare.

1. Obligațiunea de transcriere a unui act dotal nu adaugă nimic la condițiunile de validitate cerute pentru existența contractului matrimonial între părți, ci constituie o măsură de publicitate ca să garanteze interesele terților, față de incapacitatea creiată femeii prin adoptarea regimului dotal. Această dispozițiune legală este de ordine publică la care și părțile contractante nu pot nici deroga, nici renunța, însă terțile persoane pot să renunțe expres sau tacit de a invoca lipsa transcrierii.

2. Posibilitatea unei cunoștințe de dotalitate obținută pe altă cale, afară de aceea a transcrierii, nu poate fi opozabilă terțelor persoane.

3. Clauzele dintr'un contract dotal trebuie interpretate în mod restrictiv, — o declarațiune a soțului că acceptă regimul dotal pentru bunurile prezente și pentru cele viitoare nu are valoare, dacă regimul nu e acceptat și din partea soției.

4. Efectele clauzei de adoptare a regimului dotal pentru bunurile viitoare nu se poate întinde decât la bunurile dobândite cu titlu gratuit, pentru cele cu titlu oneros trebuie o clauză de întrebuințare expresă în actul dotal.

5. Când într'un act dotal nu există o clauză de întrebuințare, trebuie să se menționeze în actul de achizițiune a unui imobil dobândit cu bani dotali originea banilor, ca să fie opozabil terților.

6. Când un imobil este cumpărat în parte cu bani dotali, pentru care nu se prevede o clauză de întrebuințare, bunul astfel dobândit este parafernă, de și cuprinde o valoare dotală mobiliară care poate fi inalienabilă.

Tribunalul,

Având în vedere că pârâta, prin apărătorii săi, opune următoarele obiecțiuni: 1) în ipoteza că bunul vândut era dotal pe baza clauzelor de întrebuințare stipulate în contractul matrimonial, efectul dotalității nu se poate opune pârâtei, terță persoană întru cât actul dotal a fost lipsit de cea mai esențială măsură de publicitate prin netranscrierea lui, la Tribunalul domiciliului soțului, adică la Tribunalul Botoșani; 2) Bunul vândut este parafernă, neprevăzându-se clauză de întrebuințare pentru suma de 5.000 lei, constituită dotă de soție iar clauza de întrebuințare pentru suma de 6.000 lei, are un caracter facultativ, ceea ce dreptul modern nu vrea să recunoască; 3) Chiar dacă ar exista clauză de întrebuințare și încă bunul trebuie privit ca parafernă, atât timp cât în actul de vindere-cumpărare nu se găsește trecut nici originea banilor, nici că vânzarea s'a făcut potrivit clauzei de întrebuințare, sau atât timp cât nu se dovedește că cumpărătorul cunoștea dotalitatea imobilului; că din contra, neradierea ipotecei denotă că bunul cumpărat nu s'a făcut cu bani dotali, constituiți dotă de C. I. Manoliu;

Având în vedere și alegațiunile reclamantului: 1) Că actul dotal este opozabil pârâtei, care știa că soții s'au căsătorit în Zvorâștea și care prin urmare putea, citind actul de celebrare a căsătoriei, să afle că soții și-au făcut convenție matrimonială autenticată de Trib. Dorohoi; 2) Că soțul deși trecut în act ca domiciliat în Botoșani, de fapt, la data autentifi-

29) În ce privește faptele procesului, vezi broșura I. Gr. Periețeanu, *Asupra unui caz de denunțare calomnioasă*, ed. «Universul».

cărei, era plecat cu regimentul și că deci nu putea să-și fixeze un domiciliu stabil, — pentru a dovedi acest lucru cere și proba cu martori; 3) Actul dotal consacrand regimul dotal și pentru bunurile viitoare, se înțelege că, independent de or-ce clauză de întrebuintare, bunul căpătat în urmă chiar cu titlu oneros devine dotal, deci inalienabil; 4) Dota mobilă fiind declarată inalienabilă de legile și regulamentele militare, bunul cumpărat e tot dotal, căci alt fel s'ar ajunge a se înstreina averea dotală inalienabilă.

In ce privește neopozabilitatea convențiunii matrimoniale;

Având în vedere că în actul dotal se menționează că soțul avea domiciliul în Botoșani la data autentificării actului;

Având în vedere că din copia legalizată de Grefa Trib. Dorohoi, sub No. 337/1921, se dovedește că actul nu a fost transcris în registrele Tribunalului Botoșani, unde domiciliul soțului în momentul încheierii convențiunii matrimoniale;

Având în vedere că potrivit art. 708-710 din procedura civilă, actul dotal trebuie să se transcrie și în registrul de foi dotale al Tribunalului domiciliului soțului;

Că această obligațiune de transcriere nu adăogă nimic la condițiunile de validitate cerute pentru existența contractului matrimonial între părți, ci constituie o măsură de publicitate, de natură a garanta interesele terților față de incapacitatea creiată femeiei prin adoptarea regimului dotal;

Că această dispozițiune legală e de ordine publică, făcând parte din categoria legilor, care, deși regulează chestiuni privitoare la bunuri, sunt destinate să ocrotească interesele terților, față de cari dispozițiunea îmbracă caracterul unei legi de protecțiune;

Că părțile contractante nu pot nici deroga, nici renunța la o asemenea dispoziție, și aceasta potrivit celor spuse în art. 5 Cod. civil, căci s'ar deroga de la măsura pe care legiuitorul din interes general a înscris o spre a protegi pe terțile persoane, și s'ar renunța de la un drept ce nu-l are în patrimoniul, singuri terții putând profita de favoarea acordată;

Că însă pentru terțle persoane, măsura de publicitate de la care nu pot deroga părțile contractante, îmbracă un caracter de lege de protecțiune, cu beneficii legale puse la îndemâna acelor care ar avea interes să se prevaleze de neîndeplinirea ei și prin urmare cu consecința că, pentru a avea efectul dorit și intenționat de legiuitor, trebuie să se interpreteze în un fel ce nu ar împiedica asupra libertății de acțiune a aceluia în favoarea căruia s'a creiat măsura de protecțiune;

Concluzia e deci posibilitatea renunțării din partea terților, neputându-se concepe o libertate protejată de legiuitor pentru exercițiul unui drept, fără puțința renunțării la beneficiul celui drept;

Că renunțarea putând fi expresă sau tacită, cunoștința terților despre dotalitatea obiectului cumpărat implică și dovedește suficient o renunțare tacită la măsura de publicitate a transcrierii, și aceasta indiferent dacă cunoștința dotalității rezultă din chiar actul intervenit sau din alte împrejurări, căci ar fi și fără logică și fără temei juridic a se face deosebiri în clasificarea dreptului de renunțare, după circumstanțele care au adus la cunoștința terților caracterul de dotal al imobilului vândut;

Că o renunțare tacită bazându-se numai pe cunoștința terților este absolut indiferent, pentru valoarea renunțării, felul prin care această cunoștință s'a putut produce, totul rămânând o chestie de dovadă și de dificultate în dovadă din partea celui interesat;

Că prin urmare, obligativitatea transcrierii apare ca o simplă măsură de protecțiune pentru terții, susceptibilă de a face obiectul unei renunțări tacite și cu acest caracter numai că nu poate fi înlocuită cu altă măsură de publicitate, spre a se putea spune că devine inutilă din moment ce prin alt mod și pe altă cale de publicitate s'ar putea cunoaște dotalitatea imobilului;

Că nici din actul dotal și nici din altă împrejurare nu rezultă că părțile a avut cunoștință că imobilul ce cumpără e dotal sau că provine din o cumpăratură cu bani dotali, conform clauzei de întrebuintare;

Că simplele împrejurări că soții s'au căsătorit în Zvorăștea și că în actul de căsătorie se găsește menționat faptul că soții au făcut o convenție matrimonială autentificată de Tribunalul Dorohoi, dovedesc cel mult posibilitatea unei cunoștințe de dotalitate obținută pe altă cale, ceea ce nu poate să înlocuiască măsura transcrierii impușă ca măsură de publicitate și de protecțiune cu efect obligator pentru toate părțile, iar

nu și cunoștința chiar a dotalității, ca să se poată zice apoi că terțul contractând în această situațiune ar fi renunțat tacit la dreptul de a se prevala de neopozabilitatea convențiunii matrimoniale;

Că soțul având domiciliul în Botoșani, și actul dotal nedovăduindu-se nici că a fost la cunoștința părților în momentul cumpărării și nici că a fost transcris în registrul Tribunalului Botoșani cumpărătoarea poate invoca lipsa transcrierii și a cere ca actul matrimonial să nu-i fie opozabil;

Că în privința probatorului cerut spre a dovedi că soțul nu domiciliu în Botoșani la data încheierii actului dotal, el urmează a fi respins, întru cât pe de o parte nu se arată că soțul fiind obligat a urma regimentul, și a schimbat efectiv domiciliul în ținuturi dependente numai de județul Dorohoi, iar pe de altă parte o asemenea cerere contrazicând declarațiunea formală din actul dotal — unde se spune că soțul domiciliu în Botoșani — apare ca o cerere făcută pro causa și în afară de realitatea lucrurilor;

Că atunci, bunul cumpărat apare față de cumpărătoarea părții ca bun parafernă, iar vânzarea nu se mai poate anula pe motive de nerespectarea inalienabilității dotale;

In ce privește dotalitatea imobilului vândut, din cauza stipulațiunii în contractul matrimonial a clauzei de adoptarea regimului dotal și pentru bunurile viitoare;

Având în vedere că reclamantul, în ipoteza când actul dotal ar fi opozabil părții, și fără a discuta situațiunea juridică a imobilului cumpărat cu bani dotali în raport cu clauza de întrebuintare prevăzută în act, pretinde a se culege toate consecințele de inalienabilitate față de înstreinarea atacată cu această acțiune în nulitate numai din faptul că stipulațiunea dotalității și pentru bunurile viitoare face ca or-ce dobândire de bun viitor, indiferent de e cu titlu oneros sau gratuit, să fie dotală și aceasta chiar dacă dobândirea s'a obținut prin bani dotali și în lipsa de o clauza de întrebuintare;

Având în vedere că din cuprinsul actului dotal se constată: a) o constituire de dota de 6.000 lei din partea părintelui soției, Constantin I. Minoliu, asigurată în ipotecă și cu clauza «la numerarea sumei, ea va fi depusă la casa de Depuneri și consemnațiuni, de unde va putea fi luată și întrebuintată cu autorizația Tribunalului, fie la cumpărare de imobil, fie la plasare într'un împrumut ipotecar»; b) o constituire de dota de 500 lei de către soție, fără clauză de întrebuintare și cu mențiune că se predă soțului chiar la data actului; c) în fine, o declarațiune unilaterală din partea soțului că acceptă regimul dotal atât pentru bunurile constituite dota prin act, cât și pentru bunurile viitoare;

Având în vedere că e nevoie a se interpreta clauzele acestui contract spre a se cunoaște caracterul de parafernă sau dotal al bunurilor ce cuprinde;

Având în vedere că: 1) potrivit principiului pus de art. 1283 Cod. Civ., că toată averea, în principiu, a femeiei e declarată parafernă, 2) potrivit art 1227 Cod. Civ., care cere adoptarea regimului dotal pentru aplicațiunea regulilor de inalienabilitate dotală, 3) potrivit caracterului de regim absolut de excepție a regimului dotal și 4) potrivit consecințelor serioase de manifestă abitere ce se aduce libertății transacțiunilor și circulațiunii bunurilor, discuțiunea ce trebuie să se facă asupra clauzelor unui contract dotal nu poate depăși principiul unei interpretări restrictive;

Că dacă o interpretare ce ar cere termeni sacramentali sau consacrați pentru adoptarea regimului dotal, ar conduce, prin lipsa de precizie a formulelor dotale ce se întrebuintează de obicei, la o eludare aproape sigură a măsurii de protecțiune luată în interesul căsătoriei și în special a femeiei declarată incapabilă, nu e mai puțin adevărat însă că formulele uzitate trebuiesc analizate la puterea și lumina principiului de strictă interpretare sus amintit, adică trebuiesc a fi socotite ca o manifestă consacrare a regimului dotal numai atunci, când din înțelesul lor rezultă neîndoios pentru părți o intențiune de dotalitate sub regimul dotal, iar pentru terțle persoane o posibilitate de cunoașterea a acestei intențiuni;

Că este cazul a se face aici aplicațiunei «principiului de echilibru al intereselor contradictorii», adoptându-se pentru terți o interpretare restrictivă în precizarea regimului ce va regula bunurile aduse ca dota și îndepărtându-se pentru incapabil, și în vederea scopului de protecțiune urmărit de legiuitor, a oricărei exigențe ce ar conduce la necesitatea întrebuintării termenilor consacrați sau formulelor sacramentale;

Că făcându-se analiza clauzelor din contractul matrimonial

al soților Micle cu cu acest mod de interpretare, ajungem să conchidem că a vellea că s'a adoptat regimul dotal pentru suma de 6.400 lei, constituită totă de tatăl soției, întru cât avem: 1) o constituire de dotă formală ce rezultă din termenii întrebuițării de constitutor, 2) o presumpție de dotalitate care conform art. 1231 al 2 Cod. Civ. nu cade de cât în fața unei stipulațiuni contrare, ceea ce nu se întâmplă în speță, 3) o îngrădire de inalienabilitate datorită clauzei de întrebuițare înserată în contract și 4) o clarificațiune din partea soțului că acceptă regimul dotal pentru bunurile prezente;

Că de asemenea e dotală și suma de 50.000 lei, constituită totă de soție, fiind o clauză formală de constituire de dotă, o declarațiune din partea soțului că acceptă regimul dotal și o posibilitate pentru terțile persoane de a determina ușor înțelesul acestei clauze, datorită faptului că soția face declarațiunea de constituire în un pasaj al actului ce se referă concomitent și la acceptarea de către soție a sumei dotale inalienabile constituită de părintele său, ceea ce presupune o identitate de situațiuni juridice între ambele constituiții de dotă;

Cătosă de nicăeri nu rezultă că s'a adoptat regimul dotal și pentru bunurile viitoare;

Că declarațiunea soțului de acceptarea regimului dotal și pentru bunurile viitoare nu are valoare de cât a unei simple declarațiuni unilaterale de voință fără posibilitate de a i se da o acceptare tacită din partea soției care în nici un mod nu a participat la această declarațiune;

Că o declarațiune de dotalitate pentru bunurile viitoare, angajând în primul rând bunurile ce se vor dobândi de femeie, presupune neapărat că regimul ce va cărmui situațiunea bunurilor să nu fie stipulat în contra intereselor ce femeia însăși ar fi având, cu alte cuvinte, presupune o declarațiune formală de acceptațiune și din partea soției;

Că o înlăturare a participării soției la adoptarea regimului dotal pentru bunurile viitoare sau o recunoaștere ca valabilă pentru consacrarea regimului dotal numai a declarațiunii unilaterale din partea soțului, ar conduce de o dată și la călcarea principiului de strictă interpretare impusă în primul rând de interesul terților și la o extindere de incapacitate care ar putea echivala cu chiar nesocotirea măsurilor luate de legiuitor cu caracter de protecțiune pentru femei și căsătorie, întru cât o măsură de protecțiune, pentru a-și putea produce rezultatul dorit sau intenționat, trebuie să fie apreciată de acel în favoarea căruia s'a introdus și prin urmare lăsată la facultatea lui de a o adopta în condițiunile și formele legii, sau a o îndepărta prin o lipsă de acceptare;

Că deci nu e regim dotal consacrat de ambii soți și pentru bunurile viitoare;

Că totuși să presupunem pentru moment că această clauză ar exista și să vedem care este influența ei față de imobilul dobândit de soție în timpul căsătoriei, de la Mimy Al. Manoliu Tetzcanu — imobil care a fost apoi revândut de soția reclamantului și care face obiectul acțiunii în anulare;

Având în vedere că este stabilit, cel puțin în parte de doctrina românească, că efectul clauzei de adoptare a regimului dotal pentru bunurile viitoare nu se poate întinde de cât la bunurile dobândite cu titlu gratuit, rămânând ca cele dobândite cu titlu oneros, să fie consacrate ca dotale sau parafernale, potrivit rânduelilor prescrise de art. 1247 din Cod. Civil, care cere pentru dotalitate o clauză de întrebuițare expresă în actul dotal și o conformare în modul de achizițiune la formele și înțelesul clauzei de întrebuițare;

Că deci imobilul cumpărat de soție dela Mimy Al. Manoliu Tetzcanu fiind dobândit cu titlu oneros, nu poate fi privit ca dotal și nici ca inalienabil numai prin efectul clauzei că se adoptă regimul dotal și pentru bunurile viitoare;

Că chiar dacă s'ar întinde efectul clauzei dotalității bunurilor viitoare și la cele dobândite cu titlu oneros și încă reclamantul nu poate să se folosească de o asemenea clauză, întru cât bunul dobândit prin cumpărare de la Mimy Al. Manoliu, nu e un bun viitor;

În adevăr, etimologia cuvântului «viitor» precum și anticipațiunea părților purtată asupra caracterului bunurilor viitoare, presupune imediat că clauza a avut în vedere bunurile ce vor veni să mărească efectiv patrimoniul dotal al femeii, să ajute cu alte cuvinte bunurile existente în momentul formării contractului dotal, iar nu bunurile cari vor veni în patrimoniul soției pentru a înlocui prin transformare bunurile prezente, indiferent deocamdată de faptul dacă înlocuirea a fost sau nu efectul unei clauze de întrebuițare;

admițându-se contrariul, s'ar ajunge, prin diferite transformări succesive, să dispară chiar totalitatea bunurilor prezente constituite totă, căci toate ar putea să apară cu caracter de bun viitor. Bunul viitor e totuși distinct de cel prezent, și departe de a-l anihila în existența lui îl ajută și-l completează;

Că de altfel, spre a se înțelege toată anomalia ce o poartă o astfel de interpretare, e destul să analizăm lucrurile în ipoteza când nu s'ar găsi înserată clauza dotalității pentru bunurile viitoare. Un bun dobândit în o asemenea situațiune prin întrebuițarea banilor dotali și pe baza unei clauze de întrebuițare, devine de sigur bun dotal care trebuie considerat ca bun prezent, de oare-ce nu se găsește înserată clauza dotalității și pentru bunurile viitoare — e firesc deci ca și în cazul unei atari clauze, bunul să-și păstreze același caracter de bun prezent și să nu poată fi considerat ca bun viitor numai prin efectul unei clauze care nu desleagă nici un fel de chestiuni ce s'ar raporta la natura de bun prezent sau de bun viitor a imobilului dobândit;

Că rămâne acum să determinăm natura bunului cumpărat de soție dela Mimy Al. Manoliu, în raport și cu celelalte clauze din contract;

Având în vedere că pentru suma de 60.000 lei se prevede o clauză de întrebuițare expresă;

Că felul în care este redactată această clauză și anume: «a se plasa banii în un împrumut ipotecar sau a se cumpăra cu ei un imobil», nu învederează o clauză facultativă, cum susține părata spre a se ajunge că imobilul cumpărat e parafernă, și aceasta pe baza principiului din dreptul modern consacrat în art. 1247 Cod. Civ., care repudiază clauzele facultative, ci arată o clauză expresă de întrebuițare pusă sub o formă alternativă, care nu exclude nici odată obligativitatea întrebuițării în sensurile anume indicate de constitutor;

Că susținerea părătei se poate explica asupra acestui punct numai pe eroarea ce a făcut asimilând clauzele facultative cu cele alternative, asimilare care nu se poate face, de oarece clauza alternativă implică obligativitatea întrebuițării, pe când cea facultativă exclude această obligativitate;

Că deci bunul cumpărat ar fi fost dotal dacă prețul s'ar fi acoperit cu această sumă sau cu parte dintr'ănsa.

Că însă ipoteca nefiind radiată și datoria constitutorului dotei subsistând, or ce susținere de dotalitatea imobilului numai pe clauza întrebuițării ce îngrădește această sumă trebe e cu desăvârșire înlăturată;

Că chiar dacă cu acești bani s'ar fi cumpărat imobilul de la Mimy Al. Manoliu-Tetzcanu și dacă cumpărarea a fost făcută prin un plasament permis de clauza de întrebuițare și încă față de părată — terță persoană în această cumpărare — bunul trebuie privit ca parafernă, întrucât în actul de vîndere-cumpărare nu se arată nici caracterul imobilului vîndut nici origina banilor prin care s'a dobândit și întru cât nu s'a dovedit de reclamant cel puțin că părata a luat cunoștință din alte împrejurări de dotalitatea imobilului cumpărat;

Că de și art. 1247 codul civil, ce se ocupă de dotalitatea imobilului obținut prin efectul clauzei de întrebuițare, adică prin mijlocul unei subrogațiuni reale, nu prevede expres că în cuprinsul actului să se arate ca achizițiunea provine din bani dotali, totuși o asemenea obligațiune e necesară și apare ca o condițiune de opozabilitate, dacă se are în vedere că subrogațiunea reală a fost consacrată pe baza principiilor imutabilității convențiunilor matrimoniale iar imutabilitatea la rândul ei impusă și legiferată din necesitatea de a se ocroti cât mai mult interesele terților;

Că dacă în doctrina franceză se adaugă ca argument în plus și dispozițiunile art. 1431 și 1435 dela regimul comunității, ce impun ca în actul de achizițiune să se prevadă și origina banilor ce au servit la dobândire, aceasta nu înseamnă că la noi, unde asemenea dispozițiuni lipsesc, nu s'ar mai putea argumenta pentru susținerea unei atari măsuri de publicitate, căci chiar în Franța nereproducerea dispozițiunilor dela comunitate la regimul dotal a putut forma o înștiințare pentru unii autori că o interpretare prin analogie nu se poate face, că intențiunea legiuitorului ar fi fost a nu le întinde aplicațiunea și la regimul dotal, că deci nu s'ar cere pentru inalienabilitate trecerea în actul de achizițiune a originii banilor;

Că de altfel chiar în Franța, unde jurisprudența a consacrat teoria parafernului ce închide o dotă imobiliară inalienabilă în cazul când imobilul câștigat de femeie e parafernă, deși suma cu care s'a achiziționat era inalienabilă, s'a decis că e nevoie pentru a se putea pune terților dotalitatea

închisă într'un imobil parafernă, ca actul de achizițiune să cuprindă în el mențiuni suficiente care să arate origina banilor întrebuițați, și aceasta fără a se mai face aluziune la dispozițiunile cuprinse la regimul comunității, fiind suficient numai interesul terților cari trebuie protejați sub acest regim de excepție;

Că și asupra acestei chestiuni se observă aceeași evoluțiune jurisprudențială: o trecere dela o veche teorie, ce, având numai ca scop conservarea dotei, autoriza pe femeie a se prevala de inalienabilitatea bunurilor mobiliare dotale închise în imobil, deși actul de achizițiune nu conținea nici o mențiune în această privință, la altă teorie mai recentă, care, păstrând posibilitatea inalienabilității aveyi dotale în cazurile când înstrăinarea s'a făcut în lipsă de o clauză de întrebuițare, impunea totuși în folosul terților măsura de publicitate consacrată prin trecerea în actul de achizițiune a originii banilor, cu alte cuvinte o altă aplicațiune a principiului de echilibru a intereselor contradictorii, adică o aplicațiune în care să se țină seamă și de conservarea dotei în interesul căsătoriei și a soției prin proclamarea naturii juridice speciale a imobilului parafernă ce închide o dotă mobilă inalienabilă și de interesele terților prin obligativitatea trecerii în actul de achizițiune a diferite mențiuni care să-i deștepte asupra originii bunurilor dotale mobiliare ce au servit la achizițiunea imobilului;

Că deci e necesar spre a se opune terților, ca chiar în cazurile când există o clauză de întrebuițare, să se menționeze în actul de achizițiune, origina banilor, lucru ce nu se întâmplă în speță, actul de cumpărare nespunând nimic în această privință;

Că nici măcar nu s'a dovedit, că, independent de aceste mențiuni pârâta a cunoscut origina banilor și implicit natura imobilului, din alte împrejurări, spre a i se înlătura în acest mod obiecțiunile de neopozabilitate;

Că ceva mai mult, o asemenea demonstrațiune în fapt ar fi fost imposibilă, de oare ce ipoteca nu e radiată iar datoria constitutorului subzistă;

Că în ori ce caz, chiar dacă origina banilor nu trebuie arătată în actul de achizițiune și încă pârâta e în drept a arăta prin împrejurarea neradierei ipotecei de 60.000 lei, că nu cu această sumă s'a făcut cumpărarea imobilului dela Mimy Al. Manolin Tețcanu;

În ce privește ipoteza că cumpărarea s'ar fi putut face în parte cu suma de 5000 lei constituită dotă de soție.

Având în vedere că la noi dotă mobilă e considerată ca alienabilă în lipsa unei stipulațiuni contrarii, pe baza art. 1249 c. civ. spre deosebire de cele ce a stabilit jurisprudența în Franța, unde, pe baza principiilor de conservare a dotei, s'a întins și la averea mobilă principiul inalienabilității;

Având în vedere că părțile n'au stipulat nici o clauză de inalienabilitate și că, ceva mai mult, transmiterea imediată a dotei de 5000 lei în mâinile soțului, lasă să se întrevadă că părțile au înțeles să o declare și în mod expres de alienabilă;

Că de asemenea e netăgăduit că pentru această sumă nu se prevede nici o clauză de întrebuițare;

Că deci imobilul dobândit cu dânsa e un imobil parafernă și alienabil, iar reclamantul nu are nici un drept a ataca înstrăinarea, dacă cu acești bani s'a achiziționat imobilul vândut Eufrosinei D. Ionescu;

Că însă reclamantul invoacă dispozițiunile art. 7 al. I, din legea asupra căsătoriilor militare și art. 6 din regulamentul intervenit asupra acestei legi, spre a deduce că fondul dotal mobilă coprins în acte matrimoniale relative la ofițeri, e declarat inalienabil prin lege și deci nu se putea înstrăina, fără a se compromite caracterul de inalienabilitate dotală;

Având în vedere că dispozițiunile art. 7 al. I din legea asupra căsătoriilor militare și art. 6 din regulamentul intervenit asupra acestei legi, prevăd în adevăr asemenea obligațiuni de inalienabilitate sub formă de clauză înserată în actul dotal, cu scopul însă nu de a determina natura dotei constituite — care rămâne a se regula după dreptul comun — ci numai pentru a se căpăta pe baza lor o autorizațiune sau permisiune dată înscris celor interesați de autoritatea militară superioară;

Că autorizațiunea fiind dată aceasta presupune că actul dotal întrunește și toate condițiunile legii asupra căsătoriilor militare, adică nu s'a găsit ca util să se declare ca inalienabilă și această sumă de 5000 lei, constituită de soție, față de celelalte stipulațiuni și în special față de constituirea ca do-

tală și inalienabilă a sumei de 60.000 lei pentru care se luase ipotecă asupra aveyi constitutorului dotei;

Că, în adevăr, potrivit art. 4 din lege, stipulându-se ca venit minimal al dotei soției suma de 1500 lei anual pentru ori ce ofițer dela gradul de căpitan în sus, iar soțul având la data căsătoriei gradul de căpitan, e ușor de înțeles că suma de 6000 lei, declarată ca inalienabilă de chiar constitutorul dotei, era suficientă pentru a produce acest venit; că autorizațiunea deci s'a putut da și că nu s'a găsit necesar nici de autoritățile militare a se impune soților o nouă condițiune de inalienabilitate și pentru suma de 5000 lei, constituită dotă de soție.

Că deci imobilul ce s'ar fi dobândit cu această sumă, nu poate căpăta decât caracterul de parafernă, susceptibil de înstrăinare;

Că chiar dacă am presupune că legea și regulamentul asupra căsătoriilor militare a putut avea acest efect neașteptat de a declara prin litera lor ca inalienabil ori ce fond dotal mobilă și încă reclamantul nu poate cere revocarea înstrăinării pe acest motiv;

Că în adevăr în actul matrimonial nefiind înserată o clauză de întrebuițare pentru suma de 5000 lei, conform art. 1247 c. civ., imobilul nu poate deveni dotal;

Că de altă parte iarăși nu se poate concilia o substituție de dotă mobilă inalienabilă cu un imobil devenit parafernă și deci absolut alienabil, căci s'ar călca principiul imutabilității convențiunilor matrimoniale și s'ar eluda în paguba căsătoriei și în special a femeii toate garanțiile luate de legiuitor pentru conservarea dotei;

Că din principiul imutabilității dotei și din principiul subrogațiunii reale, consacrate de art. 1247 c. civ., se deduce neapărat ideea că lucrul transformat sau înlocuit să nu-și piardă tot caracterul ce l-a avut înainte de transformare și în același timp să nu se agraveze inalienabilitatea de care era înconjurat, cu alte cuvinte, dat fiind deosebirea de natură și de efect a inalienabilității mobiliare de a inalienabilității imobiliare, să nu se ajungă, prin achiziționarea unui imobil cu bani dotați inalienabili, nici să se creeze o inalienabilitate totală a imobilului, nici să se îndepărteze inalienabilitatea mobilă prin declararea de pur parafernă a bunului dobândit;

Că pentru aceste considerațiuni, în Franța, jurisprudența și apoi doctrina, având la îndemână principiul fixat al inalienabilității dotei mobiliare a formulat teoria admisă și la noi ca parafernă ce închide o dotă mobilă inalienabilă în cazurile când, fie prin efectul legii fie prin o stipulațiune expresă a părților, dotă mobilă ar fi fost consacrată ca inalienabilă;

Că însă aplicațiunea acestei teorii nu a putut avea nici o dată ca efect imposibilitatea înstrăinării imobililor obținuți cu bani dotați declarați prin actul matrimonial ca inalienabili și deci nici posibilitatea anulării lor;

Că singurele consecințe fixate de jurisprudența asupra acestui punct sunt: 1) imobilul e parafernă, 2) valoarea dotală închisă în imobil rămâne ca inalienabilă cu caracter de creanță dotală, adică femeia înstrăinând imobilul nu poate dispune de preț în afară de prevederile contractului matrimonial, prețul trebuind efectiv vărsat în mâinile soției, iar în caz de urmărire femeia are totdeauna un drept de preferință până la cotitatea valorii doteale;

Că de altfel nici sub această formă de imobil parafernă ce închide o dotă mobilă inalienabilă, nu se poate opune pârâte, întru cât în actul de achizițiune nu se prevede origina banilor spre a se putea opune terților, după cum unanim și constant a stabilit jurisprudența franceză (cel puțin dela 1895);

Că așa dar nici pe această considerațiune nu se poate cere anularea înstrăinării făcută de soția reclamantului prin actul de vindere-cumpărare autentificat de tribunalul Dorohoi sub No 1363/919;

Pentru aceste motive, redactate de d-l Președinte, etc.

(ss) D. Hozoc, N. Georgian.

NOTA. — Sentința mai sus reproducă prezintă un interes deosebit atât prin multiplicitatea și importanța chestiunilor de drept, analizate și rezolvate de Tribunal, cât și prin modul conștiincios de redactare; deși unele din soluțiunile date ni se par discutabile, totuși trebuie să recunoaștem că argumentarea, dezvoltată cu mult spirit de pătrundere, denotă din partea redactorului sentinței preocuparea lăudabilă de a examina problema

juridică, pe care frământarea vieții sociale o aduce la bara justiției, în toată complexitatea aspectelor ei multiple.

Într-o acțiune în anulare a unei vânzări imobiliare, bazată pe dotalitatea imobilului vândut, s'a pus în discuțiunea Tribunalului, prin concluziunile părților litigante, mai multe cestiuni de drept relative la regimul dotal, pe care le vom examina în mod succint, în ordinea urmată de Tribunal, deși nu ni se pare aceea cerută de o expunere logică: a) S'a invocat în primul loc contra cererei de anulare, faptul că actul dotal n'a fost transcris în registrul de foi dotale al Tribunalului domiciliului soțului, conform art. 710 pr. civ. Tribunalul stabilește, cu drept cuvânt, că este vorba de o măsură de publicitate prescrisă în interesul celor de al treilea, pentru a-i pune în situațiune de a cunoaște condițiunea juridică specială a bunurilor femeii, supuse regimului dotal; că deși le aflăm în fața unei dispozițiuni de ordine publică, consfințită nu ca un element de validitate a actului între părți, — ci ca o condițiune de eficacitate față de terți, — aceștia sunt în drept de a renunța la măsura de protecțiune edictată în favoarea lor; de aici Tribunalul deduce posibilitatea pentru terți de a renunța la dreptul de a invoca neindeplinirea forme de publicitate, fie în mod expres, fie în mod tacit. Tribunalul admite că există o renunțare tacită în cazul când terțiul a avut cunoștință despre dotalitatea imobilului cumpărat, fie că această cunoștință rezultă din chiar cuprinsul actului de cumpărare, fie din alte împrejurări.

După părerea noastră, presupțiunea de renunțare tacită dedusă de Tribunal din cunoștința dotalității pe altă cale de cât aceea a transcripțiunii, este inadmisibilă.

Nu numai că nu poate să existe o presumpție legală fără text, dar interpretarea cunoștinței dotalității în sensul unei renunțări nu este nici firească, căci echivalează cu ideia de a se atribui cumpărătorului intențiunea de a face un act anulabil și prin urmare soarta vânzării să depindă de bunul plac al soților dotali! Este inadmisibil a se deduce o asemenea intențiune numai din simplul fapt al cunoștinței dotalității, când este mai logic a se presupune că cumpărătorul constatând lipsa de transcriere a actului dotal, a crezut că poate cumpăra în mod valabil imobilul de la soți.

Părerea tribunalului este cu atât mai neîntemeiată că este contrarie principiului consfințit de legiuitorul nostru în materie de publicitate.

În adevăr, rezultă din art. 723 Cod. pr. civ. că legiuitorul nostru a prevăzut în mod expres soluțiunea admisă în doctrina și jurisprudența franceză prin aplicațiunea principiilor generale care guvernează această materie, și anume că reaua credință a terților, adică cunoștința lor de existența unui act netranscris, nu-i împiedică de a se putea prevala de lipsa de publicitate. Dealtmătre această soluțiune este conformă cu rațiunea de a fi a unui sistem de publicitate; atunci când legea a organizat anumite forme în ce privește instituțiunea transcripțiunii, spre pildă, este evident că, pentru a nu compromite eficacitatea măsurii luate, ea trebuie să asigure îndeplinirea prescripțiunilor sale, rezervând numai celor care se conformează legii beneficiul avantajilor legale.

Rezultă prin urmare, că într-o organizare temeinică a publicității nu-i posibilă decât următoarea alternativă: sau actul de înstreinare este transcris și atunci este opozabil celor de al treilea, sau transcrierea n'a fost efectuată și atunci actul din punctul de vedere legal nu poate fi opus terților.

Este incompatibil cu funcționarea unui bun sistem de publicitate, de a se impune instanțelor judecătorești sarcina de a examina, în cazurile în care formalitatea transcrierii n'a fost îndeplinită, dacă terțiul a fost sau nu de bună credință (apreciind împrejurări de fapt

adeseori complicate și delicate), pentru a decide dacă dănsul este sau nu în drept să invoace sancțiunea lipsei de publicitate; s'ar da naștere astfel la numeroase litigii, purtând asupra cestiunii de a se ști dacă terțiul a avut sau nu cunoștință de existența actului netranscris, ceea ce legiuitorul a vrut să evite prin formalitatea pe care a instituit-o.

Nu există nici un motiv rațional sau juridic care ar justifica aplicațiunea principiului consfințit de art. 723 Cod. de pr. civ. numai la transcrierea actelor translativ de proprietate sau constitutive de drepturi reale; din contra, pentru identitate de motive, trebuie să-l aplicăm și în cazul publicității speciale organizată pentru foile dotale prin art. 710 din pr. civ.

b) Deși, cu ocaziunea discuțiunii primului motiv de apărare contra cererei de anulare, Tribunalul constatare că actul dotal al reclamantei nu-i opozabil părâtei, întrucât n'a fost transcris și nici n'a fost la cunoștința părâtei în momentul cumpărării, totuși intră în examinarea celui de al doilea motiv invocat de reclamantă și bazat pe clauza din actul dotal, prin care se stipulează dotalitatea bunurilor prezente și viitoare. Cestiunea pusă înaintea Tribunalului a fost de a se ști dacă imobilul dobândit cu bani dotali, chiar în lipsă de o clauză de întrebuintare, a devenit dotal numai pe temeiul stipulațiunii dotalității bunurilor prezente și viitoare. Cu alte cuvinte, o asemenea stipulațiune atribue oare caracterul dotal nu numai la bunurile dobândite în cursul căsătoriei, cu titlu gratuit, dar și la cele dobândite cu titlu oneros?

Tribunalul, plecând de la principiul că interpretarea restrictivă este de rigoare când este a se stabili întinderea constituirii de dotă, fiind dat caracterul exorbitant al regimului dotal, constată că, în speța supusă judecății sale, soții reclamanti au adoptat regimul dotal pentru bunurile prezente anume specificate în actul dotal, dar că n'ar rezulta din complexul clauzelor că s'ar fi adoptat regimul dotal și pentru bunurile viitoare, de oare-ce «declarațiunea soțului de acceptarea regimului dotal și pentru bunurile viitoare nu are valoarea decât a unei simple declarațiuni unilaterale de voință»; că o asemenea declarațiune pentru a avea efectul unei constituirii de dotalitate a bunurilor viitoare «presupune o declarațiune formală de acceptațiune și din partea soției».

Credem că interpretarea dată de Tribunal este de un rigorism excesiv. În adevăr, este constant în fapt că soția a participat la facerea actului dotal, pe care l'a semnat constituindu-și personal ca dotă suma de 5000 lei; așa fiind, poate fi oare vre-o îndoială în ce privește voința soției de a adopta regimul dotal și pentru bunurile viitoare, atunci când figurează ca parte contractantă în actul dotal, semnându-l fără nici o rezervă după declarațiunea făcută de soț?

Chiar tribunalul recunoaște că nici o formulă sacramentală nu este prescrisă de lege soției care înțelege să supue bunurile sale regimului dotal; pe de altă parte este admis în doctrină și jurisprudență, că constituirea de dotă poate să rezulte din complexul clauzelor actului dotal, și să fie chiar indirectă.

Rezultă prin urmare, că necesitatea unei declarațiuni formale de acceptare din partea soției, în materie de regim dotal, atunci când dotalitatea este expres stipulată în actul dotal, nu se justifică nici din punctul de vedere al textelor, nici al principiilor de drept.

Tribunalul, punându-se în ipoteza că s'ar fi stipulat prin actul dotal în mod valabil dotalitatea bunurilor viitoare, admite totuși că în speță înstreinarea făcută rămâne valabilă, fiindcă o asemenea clauză nu atribue caracterul dotal decât bunurilor dobândite de soție, în timpul căsătoriei, cu titlu gratuit, pe când imobilul în litigiu a fost dobândit de reclamantă cu titlu oneros;

După părerea noastră, soluțiunea admisă de Tribunal asupra acestui punct este greșită, fiindcă n'a ținut seama de faptul că în speța actul dotal cuprinde o constituire de bunuri prezente iar nu numai de bunuri viitoare, după cum constată chiar Tribunalul, atunci când face analiza clauzelor din contractul matrimonial. Or, atunci când clauza de dotalitate se referă numai la bunurile viitoare, este adevărat că se admite în genere, de și chestia e controversată, că această clauză nu se aplică decât la bunurile dobândite *ex causa nova*, adică cu titlu gratuit, iar nu la cele dobândite *ex causa antiqua*, ca echivalent al unor bunuri sau valori existente în patrimoniul soției, adică cu titlu oneros; din acest punct de vedere este exact modul de a vedea al Tribunalului, care consideră ca bun viitor numai acele elemente pecuniare care vin să se adauge la masa existentă a bunurilor dotale, măbind astfel în mod efectiv numărul și valoarea acestor bunuri; prin urmare nu fac parte din categoria bunurilor viitoare, acele elemente patrimoniale care, prin efectul unei subrogațiuni reale, se substituie unor bunuri existente în patrimoniul soției, pe care le înlocuiesc.

Dacă deosebirea făcută între achizițiunea cu titlu gratuit și cea cu titlu oneros prezintă interes pentru a determina sfera de aplicațiune a clauzei de dotalitate a bunurilor viitoare, totuși în speța această deosebire nu prezintă nici un interes practic față de împrejurarea că prin actul dotal se stipulase dotalitatea bunurilor prezente și viitoare, și astfel erau înglobate toate achizițiunile realizate de soție în timpul căsătoriei, fie cu titlu oneros, fie cu titlu gratuit.

c) Tribunalul admitând în mod ipotetic că imobilul în litigiu ar fi fost cumpărat de soții reclamânți cu bani dotali și în conformitate cu clauza de întrebuintare prevăzută în actul dotal, consideră că cu toate acestea imobilul dobândit astfel n'a putut deveni dotal, fiindcă nu se arată în actul de achizițiune nici origina banilor cu care s'a dobândit imobilul și nici că această achizițiune s'a făcut în executarea clauzei de întrebuintare. Este adevărat că art. 1247 Cod. civ. nu prevede necesitatea unei asemenea declarațiuni în actul de achizițiune pentru a se putea da imobilului dobândit caracterul dotal; tribunalul însă își întemeiază soluțiunea pe principiul general în materie de publicitate, că un act supus la o anumită formă de publicitate nu-i opozabil celor de al treilea decât din momentul în care avea formă a fost îndeplinită.

Soluțiunea admisă de Tribunal este rațională și corespunde unei bune organizațiuni a publicității, așa cum ar trebui să fie la baza regimului dotal. În adevăr trebuie ca terții să fie puși în măsură de a constata din examinarea titlurilor de proprietate că imobilul a fost dobândit cu bani dotali, în executarea unei clauze de întrebuintare din contractul matrimonial și prin urmare a devenit dotal. Cu toate acestea, întrucât legea se mărginește în art. 1247 a cere existența unei clauze de întrebuintare a banilor dotali în actul dotal, pentru ca imobilul dobândit cu acești bani să devină dotal, se pune întrebarea, dacă n'ar fi să se adauge la dispoziția legii, dacă s'ar pretinde ca în actul de dobândire al imobilului să se arate origina banilor care au servit la cumpărarea lui și condiția juridică a acestui imobil.

d) Tribunalul mai examinează o ultimă cestiune, și anume aceea de a se ști care este condițiunea juridică a imobilului în litigiu, în ipoteza că ar fi fost cumpărat cel puțin în parte de soții reclamânți cu o sumă dotală, pentru care nu se prevede clauza de întrebuintare; este incontestabil că, în asemenea caz, imobilul dobândit de soți, neputând fi dotal, este parafernă și deci susceptibil de înstreinare. Punând în evidență deosebirea care există între legislațiunea noastră și cea

franceză cu privire la condițiunea juridică a dotei mobiliare, deosebire bazată pe dispozițiunea art. 1249 Cod. civ. român, care nu-și are echivalentul în dreptul francez, Tribunalul arată că nu se poate aplica la noi sistemul jurisprudenței franceze, cu privire la inalienabilitatea dotei mobiliare față de soție, întrucât art. 1249 declară în mod expres că dota mobilă este alienabilă.

Părerea Tribunalului este discutabilă, fiindcă argumentul tras din dispoziția art. 1249 poate fi considerat ca excesiv. În adevăr, ceea ce a preocupat pe legiuitorul nostru când a edictat citatul text, a fost de a regula dreptul de dispozițiune cu privire la acele bunuri din dota mobilă care rămân proprietatea femeii, fiindcă nu consistă în bani sau în bunuri mișcătoare prețuite prin contractul de căsătorie, cari conform art. 1245 devin proprietatea soțului; spre deosebire de jurisprudența franceză care recunoaște soțului, în calitatea sa de administrator al averii dotale, dreptul de a înstreina singur, fără concursul soției, ori-ce bunuri mobiliare corporale sau incorporale rămase proprietatea soției, legiuitorul nostru a dispus, prin art. 1249, că aceste bunuri pot fi înstreinate de soție cu autorizația soțului sau a justiției. Din acest text nu se poate deduce că legiuitorul ar fi înțeles să consfințească principiul alienabilității dotei mobiliare și în raporturile dintre soți cu privire la creanțele pe care le poate avea soția contra soțului în virtutea actului său dotal; din contra, caracterul de incesibilitate al acestor creanțe pare a rezulta din combinația art. 1281 și 1760 Cod. civ., care arată preocuparea legiuitorului nostru de a asigura conservarea dotei mobiliare.

Dar, după cum constată Tribunalul, cestiunea inalienabilității dotei mobiliare, presupunând-o necontestată în speța, pe temeiul legii și regulamentului căsătoriilor militare invocate de reclamânți, totuși nu putea să aibă de efect revocarea înstreinării imobilului dotal, fiindcă imobilul dobândit cu o valoare mobilă inalienabilă nu devine inalienabil. În adevăr, din combinația articolelor 1236 și 1247 Cod. civ. rezultă pe de o parte că soții nu pot transforma bunurile parafernale în bunuri dotale, și pe de altă parte că nu pot, în lipsa unei clauze exprese din actul dotal, să substituie în locul unor lucruri mobile dotale, imobile care să devie dotale. Așa fiind, în cazul când nu se prevede în actul dotal clauza de întrebuintare, imobilul dobândit cu bani dotali devine parafernă. Dar acest imobil prezintă particularitatea că reprezintă o valoare dotală. Această împrejurare este ea de natură să influențeze asupra condițiunei juridice a imobilului dobândit, are ea de efect să atribuie imobilului, într-o măsură oarecare, un caracter de dotalitate, consistând în inalienabilitatea valorii dotale încorporată în imobil și în dreptul de folosință recunoscut soțului?

Din punctul de vedere al principiilor, o asemenea construcțiune juridică ibridă, de oarece imobilul nu este nici dotal nici parafernă, pare o anomalie. Ea a fost totuși consfințită de jurisprudența franceză ca o consecință a inalienabilității dotei mobiliare și pentru a salvagarda drepturile soției.

Dar Tribunalul, care adoptă sistemul jurisprudenței franceze, arată cu drept cuvânt că aplicațiunea acestui sistem nu duce la rezultatul ca imobilul să devină inalienabil și deci soții îl pot înstreina în mod valabil

ALEXANDRU CERBAN.

A apărut în editura institutului de editură „Cartea Românească” Artele Frumoase No. 1, Revista Artelor Plastice, Arhitectura, Pictura, Sculptura și Arta decorativă, Prețul lei 6.

De vânzare la principalele librării din țară și la „Curierul Judiciar”, care o expediază contra mandat poștal.